tribuna

LIST STUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

ŠTEV. 14 | LJUBLJANA, 23. oktobra 1956 | LETO VI

Na pragu volitev

Dve leti minevata, odkar so naši študentski predstavniki dobili v svetu redko priznano pravico, da za zeleno mizo enakopravno razpravljajo in odločajo o vprašanjih naših fakultet in univerz. Zakon je to pridobitev označil za družbeno upravljanje. In ker zakon tako določa, smo dve leti razpravljali, da bi dali prispevek družbenemu upravljanju univerze, izražali pomisleke in predloge, glasovali za sklepe in pomagali koliko nam je bilo mogoče. Po dveh letih je čas, da napravimo obračun in zamenjamo svoje predstavnike z novoizvoljenimi.

Zopet bomo glasovali kot smo že neštetokrat. Kadar glasujemo, zbiramo glasove za tiste, za katere smo prepričani, da nam ne bodo zapravili pridobljenega ugleda. Z volitvami potrjujemo zaupanje, da bodo naši predstavniki zagovorniki študentskih in družbenih teženj. Zato na teh volitvah izražamo svojo voljo in soglasnost s pridobitvami, ki jih je naša univerza z družbenim upravljanjem pridobila. Odločamo o našem stališču v vseh vprašanjih, ki se tičejo življenja na univerzi in pišemo potni list svojim predstavnikom v univerzitetni in fakultetne svete. Kajti njihova beseda bo toliko bolj trdna in prepričljiva, če bodo volilni spisi oboroženi z znaki čim večje udeležbe. In to je pravzaprav velikega pomena.

Zdaj je čas, da razmislimo, kdo zasluži, da zasede izpraznjeno mesto. Glasovali bomo brez očitkov, ko bomo prepričani, da smo izbrali najboljše ljudi svojega časa, ki bodo delali z zavestjo, da delajo za vse čase.

DELEGATI TRETJEGA KONGRESA SO SE RAZŠLI

DVE SENCI: pomanjkljiva splošna razgledanost in slab odnos do dela

V svečano okrašenem velikem amfiteatru pravne fakultete v Beogradu je bil od 6. do 8. oktobra tretji kongres Zveze študentov Jugoslavije, na katerem je bilo zbranih čez 200 delegatov iz vse države. Kongresu so poleg tujih študentskih predstavnikov prisostvovali Rodoljub Čolaković, podpredsednik zveznega izvršnega sveta, Milka Minić, član izvršnega sveta Srbije, Djurica Jokić, predsednik univerzitetnega sveta beograjske univerze, Milijan Neorlčič, predsednik centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, prof. dr. Ilija Djurišić, dosedanji rektor beograjske univerze, prof. Bora Blagojević, novoizvoljeni rektor beograjske unaverze in številni drugi gostje.

Ko je bilo izvoljeno delovno predsedstvo in sprejet poslovnik kongresa, je zbrane delegate pozdravil dosedanji rektor beograjske univerze prof. dr. Ilija Djurišić, ki je dal študentski organizaciji priznanje za njeno vlogo pri vzgoji študentov in družbenem upravljanju. Predsednik Zveze študentov Jugoslavije Milojko Drulović je nato prebral referat o aktualnih problemih in bodočih nalogah Zveze študentov.

Predsednik ZSJ, Milojko Drulović, na govornici

Osem univerzitetnih mest

Ko je ocenil obdobje med dvema kongresoma, ki je imelo po njegovih besedah velik pomen za razvoj študentskega gibanja, je tov. Drulović dejal, da so bile v tem razdobju ustanovljene fakultete v treh naših městih. V Novem Sadu filozofska in agronomska, v Zadru filozofska in na Reki medicinska, medtem ko se je število študentov povečalo približno za 80.000. V tej pomembni dobi je Zveza študentov razširila svojo dejavnost in povečala število članstva na 55.035, kar pomeni da je v ZSJ vključenih 80 odstotkov vseh študentov. Tudi družbeno upravljanje je dalo prve rezultate, saj ima ta ustanova za nas velik praktični pomen, ker je omogočila uspešnejše reševanje problemov reforme šolstva, bolje rečeno, izpopolnjevanje naših univerz, kar je bilo nekoč in danes »sine qua non« normalnega delovanja in nadaljnje rasti naših univerz.

Ko govorimo o našem preteklem delu, moramo posebej omeniti često zapostavljanje ekonomskih problemov študentov, kot so štipendije, menze, domovi, zdravstvena zaščita, potovanja, materialna vprašanja posameznih univerz in podobno. Organizacija, ki vključuje pretežno večino študentov in zastopa njihove interese, ne sme pozabiti na ta vprašanja. Razen tega so tu še problemi reforme univerzitetnega šolstva, možnosti zaposlitve, uveljavljanje mladih strokovnjakov in druga, za študente zelo važna vprašanja. Včasih dobimo vtis, da jugoslovanski študentje nimajo ravno premalo materialnih težav. In zaradi tega nobena organizacija na univerzi ne more biti množična, če pozablja na materialne potrebe in težave študentov, pogoje študija, možnosti nadaljnjega uveljavljanja v službi in družbi.

NOVOIZVOLJENI ČLANI CENTRALNEGA ODBORA ZSJ

Badovinac Tomislav, Zagreb; Bjelić Jovan, Beograd; Bjelić Miloš, Beograd; Blažević Draga, Sarajevo; Bojacijev Ilija, Skoplje; Bukovac Josip, Sarajevo; Vranić Jovan, Sarajevo; Vukos Milan, Beograd; Vuk Josip, Zagreb; Vukičević Vlastimir, Reka; Vrhunc Janez, Ljubljana; Gerasimovski Dimitar, Skoplje; Draganjac Zdravko, Zagreb; Zjalić Milan, Zagreb; Ivačić Pero, Beograd; Jerala Milan, Ljubljana; Katošić Jakob, Zagreb; Keglović Maja, Ljubljana; Lolo Krsto, Sarajevo; Mančeva Elica, Skoplje; Nedog Tone, Ljubljana; Nikolić Milan, Beograd; Petković Juljana, Beograd; Papež Tomislav, Skoplje; Perišić Života, Beograd; Pervić Muharem, Beograd; Stambolić Vukašin, Beograd; Stojanović Nikola, Sarajevo; Skok Lojze, Ljubljana; Stušek Anton, Ljubljana; Tankosić Bogdan, Novi Sad; Tomašić Bogdan, Zagreb; Hacić Ibrahim, Beograd; Crnički Josip, Zagreb; Cokrecki Tomislav, Skoplje; Cantić Desanka, Zagreb; Skorić Kosovka, Beograd.

Idejno-vzgojno delo med študenti

Ocena idejnega in vzgojnega dela med študenti vsebuje v referatu ugotovitve, da je bilo ...

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poljski študentje, ki so se mudili pretekli teden v Ljubljani, pred grobnico herojev

Govor Rodoljuba Čolakoviča na tretjem kongresu

Družbeno upravljanje je sprostilo ustvarjalne sile

Tretji dan kongresa ZSJ je na dopoldanskem plenarnem zasedanju stopil na govornico Rodoljub Čolaković, podpredsednik zveznega izvršnega sveta, ki so ga delegati toplo pozdravili.

Ko je pozdravil kongres v imenu SZDLJ z željo, da bi bilo delo kongresa uspešno, je tovariš Čolaković nadaljeval:

Pred vami je mnogo zelo resnih in težkih nalog. Te naloge bo lahko izpolnila samo organizacija, ki si je pridobila dovolj izkušenj in potreben vzgled v sredini, v kateri deluje.

Družbeno upravljanje ni magično oko, ki vse vidi

Družbeno upravljanje pomeni tisto obliko socialistične demokracije — je dejal tovariš Čolaković — ki omogoča delovnim ljudem, da neposredno sodelujejo pri upravljanju gospodarstva, prosvete itd. Naša praksa je potrdila prednost takšnega načina upravljanja, ki je vzbudil in razgibal ogromno število ljudi, dal pospešek njihovi ustvarjalni pobudi in jih vključil v razvoj izgradnje socialističnih družbenih odnosov. Družbeno upravljanje v prosveti in kulturi je razen teh pozitivnih izkušenj pokazalo vrsto slabosti, ki jih moramo čim prej odpraviti, če hočemo, da nam bo družbeno upravljanje dalo tiste rezultate, ki jih lahko da. Nekateri mislijo, da je družbeno upravljanje nek magični obrazec, ki lahko reši vse zapletene probleme v našem šolstvu. Ne razumejo, da neko ustanovo lahko razvije samo delo ljudi, ki poznajo stvari, občutijo odgovornost pred skupnostjo in se trudijo pri delu. Zaradi takšnih napačnih pojmovanj pride večkrat do tega, da včasih v organe družbenega upravljanja izvolijo ljudi, ki niso za to delo. Moramo biti bolj previdni pri izbiri ljudi v organe družbenega upravljanja. Ne smejo biti samo »prisotni državljani«, ampak graditelji neke določene politične ustanove, katero upravljajo.

Moramo se vsi bolj zanimati za delo organov družbenega upravljanja, zbirati in analizirati njihove izkušnje, pomagati na razne načine pridnim in marljivim, toda ne vedno dovolj izkušenim ljudem, ki delajo v teh organih, da se bolje znajdejo pri delu. Kar se tiče teh organov na univerzi, lahko rečemo, ne glede na to, da so storjeni šele prvi koraki in da so reševali predvsem organizacijska in personalna vprašanja, da so se uveljavili kot organi upravljanja. To, kar bi želeli je, da bi bili hitrejši, odločnejši in iznajdljivejši pri svojem delovanju, da svobodnejše izkoriščajo široke možnosti, ki jih nudi zakon o univerzah. Zato pričakujemo od organov družbenega upravljanja na fakultetah, da problematiko rešujejo na nov način.

Nalezljiva ohromelost trojanskega konja

Vsi vemo, kako zapleten in obenem važen problem predstavlja urejavanje študijskih programov na vseh naših fakultetah. O skrčevanju in ukinitvi nepotrebnih predmetov se govori že več let, toda napravljeno je v tem pogledu zelo malo. V zadnjem času je bilo več medfakultetnih konferenc, na katerih bi morali urediti vprašanja študijskih programov. Na teh konferencah dostikrat ni bilo predstavnikov fakultetnih svetov. Dosti se je govorilo in predlagalo, napravilo pa zelo malo. Če bomo čakali, da nam medfakultetne konference starega tipa uredijo karkoli na naših fakultetah, bomo čakali še 100 let. Treba je reševati stvari na nov način. Zakaj ljudje v fakultetnih svetih, ki poznajo naše potrebe in so sposobni da objektivno, brez klikastih očal, vidijo probleme fakultet, ne najamejo širokega kroga strokovnjakov, da bi povedali kaj je treba napraviti v tem pogledu, na primer v pogledu študijskih načrtov? Z eno besedo: moramo bolj angažirati ljudi izven univerze pri reševanju problemov posameznih fakultet.

Mislim, da je zelo važno — je dejal tovariš Čolaković — da Zveza študentov Jugoslavije posveti še večjo pozornost sodelovanju z organi družbenega upravljanja in da jim pomaga pri reševanju nerešenih zadev. Družbeno upravljanje ni samo dalo tem znanstvenim ustanovam samostojnosti in svobodo, kakršne prej nikoli niso imeli, temveč je istočasno utvarilo

(Nadaljevanje na 3. strani)

Letna skupščina tehniške fakultete

Ovire so materialni problemi

Dne 11. oktobra je bila javna fakultetna skupščina univerzitetnih učiteljev, fakultetnih sodelavcev in študentov tehniške fakultete v Ljubljani. Skupščino je vodil predsednik fakultetnega sveta tehniške fakultete ing. Ivo Klemenčič, navzoči pa so bili tudi rektor univerze prof. dr. B. Lavrič in prorektor dr. A. Kuhelj. Glavna točka dnevnega reda in osnova za razpravljanje skupščine je bilo poročilo dekana dr. Dušana Avsca.

Pokazalo se je, da uspešno delo tehniške fakultete še vedno ovirajo nerešeni personalni in materialni problemi. Ob tem številu študentov, ki pa še vedno raste, bi fakulteta v bližnji bodočnosti potrebovala vsaj 16 novih predavateljev, 32 asistentov in 12 laborantov. Toda za asistente je nemogoče dobiti dovolj moči, ker gre vsakdo raje v industrijo, kjer se dosti bolje zasluži. Kljub temu, da je bilo zgrajenih mnogo novih zgradb, je pomanjkanje prostorov še vedno veliko in pereče. Ni primernih prostorov za učno osebje, laboratoriji so premajhni in ne ustrezajo več novim potrebam, mnogi oddelki pa bi poleg tega potrebovali še nove laboratorije za čisto nove stroke.

Na skupščini so razpravljali tudi o bodočih učnih programih. Vendar predstavlja zahteva po prilagoditvi učnih programov današnjim potrebam v industriji, v znanstvenih ustanovah in spremljanju razvoja znanosti in tehnike v svetu in pri nas težak problem. Na vsak način bo potrebno sodelovanje z Društvom inžinerjev in tehnikov. Precej so razpravljali tudi o podiplomskem študiju, posebno o materialnih problemih, ki nastajajo okoli njega.

Težak udarec, ki je zajel skoraj vse oddelke, je bilo zmanjšanje deviznih sredstev v proračunu. Oprema laboratorijev na nekaterih oddelkih je že hudo nepopolna in zastarela. Njeno izpopolnjevanje je v večini primerov vezano na uvoz. Zmanjšanje deviznih sredstev je torej za marsikateri oddelek in njegovo delo usodnega pomena.

Anketa o splošni izobrazbi študentov

KAZALO RAZGLEDANOSTI

Pogosto slišimo kritične pripombe o pomanjkljivi splošni izobrazbi študentov. Da je raven splošne razgledanosti med študenti precej nizka, kažejo tudi ankete, ki so jih napravili med študenti v Sarajevu, Skoplju in Beogradu. Del krivde za takšno stanje nosi pomanjkljivi sistem našega šolstva, od osnovne šole do srednje šole, vključno tudi študij na univerzi. Praznin v znanju in kulturi je veliko. Slika, ki jo dobimo z raznimi anketami, verjetno o tem problemu ne more dati prave predstave, pomaga pa lahko pri razmišljanjih, kako bi izboljšali razgledanost povprečnega visokošolca.

V Sarajevu od 30 anketiranih študentov filozofije 16 odstotkov sploh ne bere leposlovnih knjig; od 38 študentov tehnike 9 študentov ne prebere nobene knjige v teku semestra, medtem ko 27 študentov ne bere nobenega družbeno-političnega časopisa; od 61 anketiranih študentov prava jih redno bere leposlovne knjige 19; medtem ko je njihovo zanimanje za aktualne politične dogodke veliko — blizu 80 odstotkov jih obiskuje predavanja na delavskih in ljudskih univerzah. 91 odstotkov anketiranih pa bere dnevno časopis.

V Beogradu je bilo anketiranih 60 študentov. Prinašamo v celoti njihove odgovore. Na vprašanje, kaj je COSEC, je negativno odgovorila več kot polovica — 35 študentov. Na vprašanje, če so sodelovali v razpravah ideološko - političnega značaja v zadnjem šolskem letu, je negativno odgovorilo 26 študentov. »Kaj je predmet Anti-Dühringa«? je negativno odgovorilo 41 študentov. »Katere tuje jezike govorite?« — na to vprašanje je bilo 44 negativnih odgovorov; na vprašanje, kdo je avtor slike Mona Liza, je negativno odgovorilo 33 študentov. Na vprašanje »Kdo igra vlogo Pometa v Držičevi komediji »Dundo Maroje«? je bilo negativnih odgovorov 25, čeprav je jugoslovansko dramsko gledališče to komedijo uprizorilo okoli 200-krat. Na vprašanje, iz katerih svetovnih književnih del so imena — Vronski (19 negativnih odgovorov), Desdemona (27 negativnih odgovorov), Ofelija (24 negativnih odgovorov), Rosinanta (46 negativnih odgovorov). Udeleženci, študenti humanističnih fakultet, so smatrali, da je med odgovori največ negativnih odgovorov kolegov s tehničnih in prirodoslovnih fakultet. Na drugi strani pa študentje humanističnih ved niso pravilno odgovorili na nekatera elementarna vprašanja iz tehnike in medicine. Na vprašanje »Kaj je konjska sila in katere so njene dimenzije«? je bilo 36 negativnih odgovorov; »Kdo je postavil osnovne zakone klasične mehanike«? — 11 negativnih odgovorov; »Katere antibiotike poznaš«? — 16 negativnih odgovorov; »Kje je središče ravnotežja pri človeku«? — 14 negativnih odgovorov. Pri anketi so bili udeleženi študenti z vseh fakultet.

Del delovnega predsedstva III. kongresa ZSJ med razpravo

Delo komisije za izdelavo osnutka zakona o univerzi

Zakon naj vskladi delo na univerzi

Po sprejetju splošnega zakona o univerzah so vse republike začele z izdelavo republiških zakonov o univerzi in s sestavljanjem univerzitetnih in fakultetnih statutov. Tudi na naši univerzi se že dolgo razpravlja o novem zakonu, posebno še po meduniverzitetni konferenci na Bledu. Univerzitetni svet in univerzitetna uprava sta še pred koncem študijskega leta formirala posebni komisiji za izdelavo osnutka republiškega zakona o univerzi. V septembru sta obe komisiji skupno začeli z delom. Študenta, — člana univerzitetnega sveta tov. Marka Bulca, ki tudi sodeluje pri izdelavi osnutka, smo prosili za kratek intervju.

Kako poteka delo komisij in kdaj bo predvidoma končano?

— Komisiji razpravljata na podlagi osnutka, ki ga je izdelal prof. Kušej in gradiva, ki so ga nudili že obstoječi republiški zakoni in statuti ostalih republik. Po zelo konstruktivni diskusiji sta komisiji z izjemo nekaj členov z delom že gotovi. Predvidoma bo osnutek izgotovljen do konca oktobra, nakar bodo o osnutku razpravljale fakultete in zainteresirane organizacije. V drugi polovici novembra bo o njem verjetno že razpravljal univerzitetni svet, ki ga bo nato poslal izvršnemu svetu LRS.

Medtem bo končan tudi že osnutek univerzitetnega statuta in tudi predložen izvršnemu svetu.

Glede katerih členov komisija še nista mogli najti rešitve?

— To so predvsem členi, ki uzakonjujejo organizacijsko strukturo univerze, torej število fakultet in oddelkov. Po izidu splošnega zakona o univerzah je izvršni svet LRS izdal uredbo, s katero se je začasno uvedlo na naši univerzi le pet fakultet, čeprav jih je bilo prej več.

Ali si kot študent zadovoljen z vsebino členov, ki se nanašajo predvsem na študente, in kakšne so pomembnejše novosti v osnutku?

— Lahko trdim, da osnutek, če bo tak tudi sprejet, vnaša v življenje univerze večji red in pregled, obenem pa daje študiju mnogo bolj socialistično vsebino. Saj določa, da morajo učni načrti vsake fakultete študentom zagotoviti ustrezno družbenopolitično, osnovno gopodarsko in znanstveno svetovnonazorsko izobrazbo. Definira učne programe in glede izpitov zaostruje odgovornost tako profesorja kakor tudi študenta. Mnogo ostreje obravnava tudi vprašanje statusa študenta. Odpravlja tkim. pavziranje in pozna samo dva pojma: študent, ki ima status študenta in vse pravice in ugodnosti, in študent, ki ima sicer status študenta, pravic in ugodnosti pa ne.

Kako pa osnutek predvideva udeležbo študentov v vodstvenih organih univerze?

— Osnutek je v glavnem prevzel določbe splošnega zakona o univerzah. Novost pa je v tem, da bodo študentski predstavniki v svetih imeli svoje namestnike, da so podrobneje določena vprašanja pri katerih lahko študentje sodelujejo in razpravljajo na sejah univerzitetne uprave in fakultetnih uprav, in končno sodelovanje študentov v vodstvih ustanov, ki se ukvarjajo z zdravstvenimi, socialnimi in materialnimi problemi študentov.

Skratka, osnutek po mojem predstavlja najboljšo rešitev sedanjega stanja na naši univerzi, posebno še glede na zakone ostalih republik, in mislim, da bodo študentje lahko, v kolikor ne pri nadaljnjih obravnavanjih kakršnih bistvenih sprememb, z njim zadovoljni.

TELEGRAMI Z VSEGA SVETA

V času trajanja tretjega kongresa ZSJ so prišli na naslov kongresa številni telegrami nacionalnih študentskih organizacij. Take pozdravne telegrame so poslale nacionalne unije študentov Italije, Izraela, Turčije, Tunisa, od študentov skopjanske univerze, Moskovske državne univerze »Lomonosova« in kijevske državne univerze »Ševčenko«.

IZGLEDI ZA ZAMENJAVO ŠTUDENTOV S SZ

Zvedeli smo, da bodo sovjetski študentje, ki so sodelovali na tretjem kongresu ZSJ v Beogradu, po svoji vrnitvi v domovino razpravljali o možnosti izmenjave študentov posameznih fakultet z našimi študenti. Do sedaj je bil za izmenjavo študentov pristojno samo Ministrstvo za kulturo in prosveto, kar pa onemogoča neposredno izmenjavo med posameznimi fakultetami.

Tuji študentje govorijo

MED GOVORNIKI, KI SO STOPILI NA GOVORNICO V DVORANI, KJER JE ZASEDAL III. KONGRES ZŠJ, JE BILO TUDI VELIKO ŠTEVILO TUJIH ŠTUDENTOV. VEČERNI DEL PRVEGA DNE JE BIL DOLOČEN ZA POZDRAVNE GOVORE TUJIH DELEGATOV. TUJI ŠTUDENTSKI PREDSTAVNIKI, KI SO POZNEJE SPREMLJALI DELO KONGRESA, SO TUDI AKTIVNO SODELOVALI V KOMISIJI ZA MEDNARODNA VPRAŠANJA, KJER SO GOVORILI O RAZŠIRITVI ŠTUDENTSKEGA SODELOVANJA IN ENOTNOSTI ŠTUDENTOV VSEGA SVETA. NA PLENARNEM ZASEDANJU JE PRVI DAN STOPILO NA GOVORNICO PETNAJST PREDSTAVNIKOV NACIONALNIH ŠTUDENTSKIH UNIJ IN PREDSEDNIK UNESCO. PO VRSTI SO GOVORILI PREDSTAVNIKI ŠTUDENTOV IZ ALŽIRA, ARGENTINE, AVSTRIJE, ZAH. AFRIKE, BOLGARIJE, ČEŠKOSLOVAŠKE, KITAJSKE, FRANCIJE, ITALIJE, FRANCOSKIH ŠTUDENTOV-SOCIALISTOV, MADŽARSKE, ROMUNIJE, SOVJETSKE ZVEZE, ZDA IN URUGVAJA.

PRINAŠAMO V SKRAJŠANI OBLIKI GOVORE NEKATERIH TUJIH ŠTUDENTOV.

ABDALLOUI ALI – Alžir

— Najprej bi se želel zahvaliti za povabilo, da prisostvujem na vašem tretjem kongresu. To povabilo je dokaz, da jugoslovanska študentska organizacija podpira mlado alžirsko študentsko unijo in študente, ki se borijo za svobodo in samostojnost alžirskega ljudstva. Moji pozdravi jugoslovanskim študentom so pozdravi vseh tistih alžirskih študentov, ki se borijo v skalnatih planinah, namakajo s krvjo mestne ulice zadeti od svinčenih krogel, umirajo v cestnih jarkih in peščenih puščavah, vzdihujejo od bolečin v vojaških bolnišnicah. Alžirski študentje niso na univerzah. Alžirski študentje so v zaporih, v taboriščih in borbah. Ostali so umrli, zadeti od sovražnih krogel.

Naši študentje so danes v istem položaju kot ste bili vi pred petnajstimi leti. Vaša borba je imela odmev po vsem svetu. Priborili ste svobodo tej lepi deželi. In zato, vidite, moramo biti alžirski študentje danes po planinah in v taboriščih, da bi jutri živeli samostojno, v svobodni državi.

Takšen krvav dogodek, kot ste ga imeli vi pred petnajstimi leti, je bil za alžirske študente 28. maj, ko smo razglasili splošno stavko. Ta stavka je imela za naše študente težke posledice. Materialni položaj študentov se je silno poslabšal, odvzeli so nam štipendije in iz študentskih domov so nas pometali na ulico. V tako težkem in tragičnem položaju pričakujemo pomoč vsega študentskega sveta in mislim, da ne bomo ostali brez pomoči, ne v Pragi in ne na Ceylonu. Pomoč mladi alžirski uniji odpira pot bodočemu študentskemu sodelovanju.

Naj končam te besede z željo, da bi imeli jugoslovanski študentje mnogo uspeha pri svojem delu.

Predstavnica francoskih študentov-socialistov

— Poznanstvo in vezi med jugoslovanskimi in francoskimi študenti so stare in prijateljske. Moram reči, da je bilo sodelovanje med mladima študentskima gibanjima vseskozi plodno. Čeprav sem na govornici študentskega kongresa, ne bom govorila o študentskih problemih. Smatram, da moram ob prisotnosti našega prijatelja iz Alžira govoriti o drugih stvareh. Skušala vas bom prepričati, v kakšni meri francoski študentje-socialisti ne odobravajo politike svoje vlade, ki je sicer socialistična, toda po tistem, kar počenjajo v Alžiru, ne zasluži tega imena.

Ko je prišel na oblast Guy Mollet, smo francoski študentje upravičeno pričakovali, da bo končano prelivanje krvi v Alžiru in da bo ljudstvo, ki je zrelo za samostojnost, dobilo svojo državno ureditev. Čemu služi pošiljanje oboroženih mladih fantov, tankov in topov v deželo, ki ima pravico, da odloča o svoji usodi in samostojnosti? Zakaj nova Indokina? Francoski študentje nočejo ponovitve Dien Bien Fuja. Mi ne verjamemo v to, da se z orožjem in tanki lahko spravi na kolena narod, ki je sposoben za samostojnost. Zato prosimo alžirske prijatelje, da ne izgubijo zaupanja v francoske študente.

Predstavnik kitajskih študentov. Cung Ti Lin, pozdravlja delegate

CUNG TI LIN – Kitajska

— V veliko zadovoljstvo nam je, da smo prišli v vaše borbeno mesto, da bi sodelovali na III. kongresu jugoslovanskih študentov. Nam je znano, da jugoslovanki študenti marljivo sodelujejo pri izgradnji svoje domovine, istočasno pa so dali pomemben doprinos sodelovanju in povezavi vseh študentov sveta. Kitajski študentje vam na tej poti želimo mnogo uspeha. Kot politično vzgojna organizacija, ki je v njej vključena velika večina študentov, ste v teh kratkih letih veliko napravili pri ustvarjanju družbene zavesti študentov in oblikovanju lika socialističnega izobraženca. Kitajski študentje cenimo vaše tradicije povezovanja s širokimi ljudskimi množicami, vaš delež pri graditvi ljudske samouprave in odstranjevanju splošne gospodarske zaostalosti. Mi vas podpiramo pri stremljenju za univerzalnim študentskim sodelovanjem. Obenem želimo navezati prijateljske stike z vsemi nacionalnimi študentskimi unijami.

Ker imamo enako družbeno ureditev in isti cilj—socializem, nam ne bo težko poglobiti naše vezi. Kljub dejstvu, da smo geografsko zelo oddaljeni, nas nobena razdalja ne more ločiti od istih misli in čustev.

CRAWFORD YOUNG – ZDA

— Čast mi je, da vas pozdravim v imenu ameriških študentov. Mi smo se z vašimi predstavniki srečavali že na mnogih mednarodnih študentskih konferencah. Vsakemu našemu študentu je težko, ko spozna, kako težke probleme imajo nekatere nacionalne študentske unije. Priznavamo in odobravamo borbo in napore študentov posameznih narodov. Vzemimo primer Latinske Amerike, kjer imamo vrsto političnih diktatur. Za te študente je osnovni problem avtonomija univerze. Razumemo težnje teh študentov in dajemo vse priznanje njihovi borbi. Naša nacionalna študentska unija nudi roko prijateljstva vsem študentom sveta. Vzor za takšno prijateljsko sodelovanje, ki bo odstranilo nekdanjo razdeljenost, je dala Zveza študentov Jugoslavije z organizacijo letošnjega študentskega srečanja v Dubrovniku. Takšna pobuda je realistična in pomaga odstranjevati dosedanja nasprotja v študentskem gibanju.

Na koncu bi hotel spregovoriti še nekoliko besed o notranjih problemih ameriške nacionalne študentske unije. Znano vam je najbrž, kakšna rasna diskriminacija in mržnja vlada pri nas na nekaterih univerzah, glede pravic črnskih študentov. Brali ste o slučaju črnske študentke Catharine Luc. Rasna mržnja in postopki belih študentov na nekaterih univerzah so bili ostro obsojeni na zadnji konferenci naše nacionalne študentske unije. In naša glavna naloga je, da se borimo za enakopravnost črnskih študentov. Kajti večji del ameriških študentov je spoznal, da je ameriško himno mogoče zaigrati le z belimi in črnimi tipkami skupaj.

Tudi afriški študenti so poslali svoje predstavnike na tretji kongres ZSJ

Dve senci ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

pretekli dobi precej uspehov pri ideološko-vzgojnem delu med študenti.

Glede diskusij, ki so jih študentske organizacije organizirale o posameznih zanimivih vprašanjih bi bilo koristno, da bi se takšne diskusije še nadalje podpirale in razvijale. Študentska organizacija mora biti iznajdljiva, sprožiti mora znati razprave o aktualnih vprašanjih, ki študente zanimajo in se mora neprimerno bolj truditi, da bi se dvignila raven marksistične izobrazbe in socialistične zavesti. S tem v zvezi je Drulovič dejal, da moramo bolj proučevati izkušnje našega socialističnega razvoja in teoretično proučevati temelje naše ureditve.

Ko je na kratko govoril o problemih kulturnega dela in nekaterih negativnih pojavov, ki se opažajo pri ravnanju in postopkih posameznih študentov, je prešel na družbeno-idejno izobraževanje v okviru študijskih programov in predavanj. Drulovič je omenil, da je v pogledu družbene in splošne vzgoje študentov še precej slabosti. Pred leti je bil ukinjen marksizem-leninizem, ki se je predaval dogmatično, šablonsko in brez povezanosti s sodobnim razvojem družbe. Zdaj se razpravlja o tem, s čim bi bilo treba izpolniti programe na fakultetah družbenih ved, da bi bilo strokovno znanje študentov, ki končajo fakulteto, izpopolnjeno z odgovarjajočo idejno razgledanostjo. Zveza študentov mora sodelovati in vztrajati na stališču, da je šola dolžna prevzeti skrb za marksistično izobraževanje študentov, da se zagotovi kvaliteta pouka, da pa s svojo aktivnostjo v idejnem delu nadoknadi trenutne slabosti in pomanjkljivosti.

V nadaljevanju je Drulovič razložil poglede in razloge, ki govorijo o potrebi širega splošnega izobraževanja študentov. Skrb za širšo splošno izobrazbo in kulturno razgledanost bi morala postati dolžnost šole.

Preveč pozitivizma pri predavanjih

Na naših univerzah imamo profesorje, ki pogosto zaradi nepopolnega znanja družbenih ved in teorije razlagajo posamezne dogodke, zgodovinski razvoj, književnost itd. na pozitivistični način s tem, da naštevajo dejstva in dogodke, ne da bi poudarili njihovo vsebino. Takšna metoda pouka nekaterih predmetov iz družbenih ved, posebno pa zgodovine in književnosti, je površna. Imamo celo učbenike, ki so mešanica raznih filozofskih pogledov, čeprav si vedno hitreje utirajo pot marksistične metode, znanstvene razlage družbenih pojavov.

Skrb za kulturno vzgojo študentov je za našo organizacijo prvenstvene važnosti. V tem pogledu smo dosegli že lepe uspehe. Te uspehe potrjuje dejstvo da imamo v naših univerzitetnih središčih 500 raznovrstnih kulturnih društev in klubov. V devet znanih kulturno-umetniških društev je vključenih 5.000 članov. Dejavnost teh društev zdaleka presega okvir univerze. Še več, ta društva igrajo pomembno vlogo v mestih, kjer delujejo in predstavljajo vrhunske kulturne skupine v državi. Študentska kulturno-umetniška društva iz Jugoslavije so sodelovala na številnih mednarodnih festivalih in dobila več nagrad in lepa priznanja.

Na jugoslovanskih univerzah študira danes 93.842 rednih in izrednih študentov z absolventi, kar je 5 krat več kot leta 1939. V zadnjih desetih letih je diplomiralo 39.683 študentov, kar predstavlja večjo število kot jih je diplomiralo ves čas obstoja stare Jugoslavije. Ko je govoril o problemih pouka in pogojih študiranja, je Drulovič opozoril na veliko število študentov, ki študija ne dokončajo, na dejstvo, da študij traja relativno zelo dolgo, da se določeno število študentov ne trudi dovolj. itd. Poleg objektivnih težav — pomanjkanje prostorov in opreme, malega števila predavateljev in pomožnega osebja — se je Drulovič dotaknil tudi subjektivnih slabosti.

Do polovice življenjske dobe na univerzi

Študije na jugoslovanskih univerzah trajajo relativno dolgo. Naši študentje so povprečno 3—5 let starejši od svojih kolegov v inozemstvu. Naš najmlajši diplomirani študent ima 23 let, toliko kolikor ima najstarejši diplomiranec v Veliki Britaniji, Sovjetski zvezi in ZDA. Znano je, da imajo naši diplomirani študenti povprečno 25 — 27 let.

Še vedno imamo zelo malo fakultet, kjer so programi in načrti študija dokončni. Samo beograjska univerza je do sedaj predložila statut skupščini, medtem ko bodo na ostalih univerzah to delo opravili do konca leta. Čeprav so fakultetni in univerzitetni organi pri izdelavi načrtov napravili revizijo študijskih programov in načrtov, z njihovim sprejetjem ne bo rešen osnovni problem šolanja na naših fakultetah. Reforma šolanja ne vsebuje samo ureditve študijskih načrtov in programov, temveč potrebno kvaliteto pouka, sodobno podajanje in povezanost s potrebami gospodarstva in razvoja dežele. Tako so na nekaterih fakultetah formalno združili predmete in s tem zmanjšali število izpitov, medtem ko je snov ostala ista. Na farmaciji v Zagrebu so po razpravi o reviziji študijskih načrtov povečali število izpitov od prejšnjih 27 na 30. Tako se na farmaciji v Zagrebu predava 30, v Beogradu pa 20 predmetov.

Ko je govoril o družbenem upravljanju, je predsednik Zveze študentov Jugoslavije dejal, da je največja zasluga družbenega upravljanja, da so začeli reševati najtežje naloge, ureditev študijskih programov, načrtov in pogojev študija. Obenem pa naglaša, da določeno število organov družbenega upravljanja ni uspelo v teh dveh letih poiskati radikalnih mer, da bi se razmere na fakultetah uredile.

Na koncu je tov. Drulovič govoril o materialnem položaju študentov, zdravstveni zaščiti in mednarodni dejavnosti.

Od tu in tam

Zamenjava študentov s Poljsko

Poljski predstavnik na tretjem kongresu ZŠJ Emil Dorosi je predlagal za prihodnje leto izmenjavo študentov. Ta predlog in vse ostale, ki so jih izrekli tuji študentski predstavniki med svojim bivanjem v naši državi, bo obravnaval novo izvoljeni centralni odbor ZŠJ.

Univerza in družba

Po besedah predstavnika mladinske sekcije UNESCO Piera Francea bo ta mednarodna kulturna organizacija kmalu organizirala konferenco z naslovom »Univerza in družba«. Predstavnik sekcije je posebej želel, da na tej konferenci sodelujejo tudi predstavniki jugoslovanskih študentov.

Delovna akcija makedonskih študentov

Letošnje počitnice je univerzitetni odbor ZŠJ skopjanske univerze organiziral študentsko delovno akcijo na regulaciji Črne reke v Pelagoniji. Na tej delovni akciji je sodelovalo okrog 1.000 študentov skopjanske univerze.

Moška roka je v Osred. štud. menzi krepkeje prijela kuhalnico

Med šestimi slovenskimi študenti, ki so bili izvoljeni v novi centralni odbor ZŠJ, sta tudi tovariša Nedog Tone (zgoraj) in Škok Lojze (levo)

DRAGO ČOP

Osebnost in zgodovina

(Nadaljevanje)

NEOSNOVANOST IDEALISTIČNIH TEORIJ O VLOGI OSEBNOSTI

Kako je mogla nastati, se utrditi in razširiti trditev, da velike osebnosti igrajo odločilno vlogo v razvoju družbe in da množica, narod, predstavljata samo objekt zgodovine? Vsi različni idealistični nazori o vlogi osebnosti v zgodovini ne morejo predstavljati samo zavestno ali nezavestno falzifikacijo zgodovine.

Pri proučevanju idealističnih teorij moramo neizbežno upoštevati njihove razredne in teoretično-spoznavne osnove. Na prvi pogled se zdi, da imajo podobni nazori svoje osnove v sami zgodovini. Če si hočemo nazorno predočiti svetovno zgodovino, potem v začetku res opazimo samo vrsto velikih imen, ki jih je zgodovina polna. Ta imena nam predstavljajo uspešne ali neuspešne »ustvarjalce« zgodovine.

Dejstvo, da so vsi najvažnejši dogodki v političnem in duhovnem življenju narodov povezani z imeni velikih ljudi je služilo in služi kot ena izmed osnov za nazor, da se smatra zgodovina človeštva kot zgodovina velikih ljudi. Milijone ustvarjalcev materialnih dobrin, imena udeležencev narodnih gibanj, navadnih udeležencev vojn - vse to je ta historiografija pozabila. Homerjev verz: »Prešel bom samo voditelje ladij« je bil vodeči princip za mnoge zgodovinarje preteklosti.

Seveda pa moramo razlikovati značaj subjektivizma v razvoju pojmovanja zgodovine. Subjektivizem - prosvetljencev 18. stoletja ali subjektivizem socialnih utopistov je temeljil v popolnoma drugačnih socialnih pogojih kot pa n. pr fevdalno - teološki subjektivizem. Zato ga moramo tudi oceniti z drugačnimi merili.

»Armada zajcev, ki jo vodi lev, je boljša od armade levov, ki jih vodi zajec«. Napoleon je s tem stavkom hotel poudariti izrednost, in celo odločilno vlogo vojskovodje za izid vojne. Res je, da lahko nespreten vojskovodja ali bojazljivec, ki v odločilnih trenutkih izgubi razsodnost, pogubi dobro armado. Res pa je tudi, prvič, da armada »levov,« ki se bori za velike in pravične cilje — po pravilu — v svojih vrstah najde voditelja, ki ga potrebuje in drugič, tudi genialni vojskovodja propade, če njegova dejavnost nasprotuje zakonitemu razvoju. Napoleon se je o tem lahko prepričal na lastni koži.

Vsi idealistični nazori izhajajo iz trditve, da zgodovina ni zakonit, nujen proces družbenega razvoja v katerem igrajo glavno vlogo pogoji materialnega življenja družbe, temveč množica slučajnosti, ki izhajajo iz idej, želj, nagnenj in volje »velikih ljudi«. Na primer če bi imela Kleopatra malo daljši ali krajši nos, potem bi bil tudi razvoj svetovne zgodovine drugačen.

ZANIKANJE VLOGE OSEBNOSTI V ZGODOVINI

Nekateri zgodovinarji, filozofi in sociologi so razlagali zgodovino s stališč objektivnega idealizma. Skušali so razumeti človeško zgodovino v njeni zakonitosti in notranji povezavi. Na isti način so skušali tudi rešiti problem osebnosti in ljudskih množic v zgodovini. Posebno zanimiva v tem pogledu je Heglova filozofija zgodovine.

Hegel trdi, da so zgodovinske osebnosti samo tiste, katerih cilji ne vsebujejo samo slučajno in malenkostno, temveč splošno in nujno. Imena teh so Aleksander Makedonski, Cezar, Napoleon. Cezar se je boril s svojimi nasprotniki - republikanci za svoje interese, da bi si ohranil položaj, čast in varnost. Njegova zmaga je pomenila osvojitev vse države. In ravno ta cilj — enotna oblast nad Rimom je obenem predstavljala nalogo rimske in svetovne zgodovine. Hegel trdi, da je Cezar odstranil notranja nasprotja, to je republiko, ki je umirala. Veliki ljudje so torej tisti, ki najbolje med vsemi razumejo bistvo stvari in od katerih potem drugi prevzamejo to razumevanje in ga odobravajo ali pa se vsaj pomirijo z njim. Hegel imenuje velike ljudi »zaupne ljudi svetovnega duha««. Svetovni duh jih uporablja kot svoje orodje in izrablja njih strasti, da bi ustvaril v resničnosti zgodovinsko neizbežno stopnjo svojega razvoja.

Heglova koncepcija ni nič drugega kot idealistična mistifikacija zgodovine, podobna teologiji. Veliki ljudje ustvarjajo samo voljo svetovnega duha, to je boga. Racionalni elementi — ideja zgodovinske nujnosti, ideja o tem, da se v osebnih interesih resnično velikih ljudi skrivajo nujno, osnovno in neizbežno, se utapljajo v mistiki in teoloških razmišljanjih o skritem tajinstvenem smislu zgodovine. Če je človek samo orodje svetovnega duha, potem ne more ničesar spremeniti vnaprej določenem razvoju stvari. Vse to je fatalizem, ki obsoja ljudi na nedejavnost.

Tudi Tolstojevo razmišljanje v »Vojni in miru« o vzrokih vojne 1812 je blizu fatalizma. Tolstoj je napravil originalen zgodovinski ekskurz, ko je razpravljal o vzrokih te vojne: »Kaj je povzročilo ta nenavaden dogodek? Kakšni so bili njegovi vzroki? Zgodovinarji z naivnim prepričanjem trdijo — piše Tolstoj — da so bili vzroki tega dogodka krivica povzročena vojvodi Oldenburškemu, nespoštovanje kontinentalne zapore, Napoleonove oblastiželjnosti, neukonljivost Aleksandra, napake diplomatov itd.«

Tolstoja torej samo ti vzroki ne zadovoljujejo in piše o vseh neštetih okoliščinah, ki so povzročile vojne. Če se ena izmed teh okoliščin ne bi bila zgodila, bi tudi do vojne ne prišlo. Vse to pa so stvari, pri katerih si z razumom ne moremo dosti pomagati, in zato »fatalizem je v zgodovini neizbežen in če hočemo pojasniti nerazumne pojave (to je tiste, katerih razumnost mi ne moremo doumeti)«.

In o vlogi osebnosti v »zgodovinskih dogodkih so takoimenovani veliki ljudje samo na tisti listi, ki dajejo naslov dogodkom s katerim pa imajo prav malo veze...« Ne glede na pravično kritiko površnih nazorov subjektivistov smatra sam Tolstoj vso množico vzrokov, ki so povzročili vojno za enako važne. To nerazlikovanje bistvenega od nebistvenega pa je ravno slabost fatalistov in subjektivistov nad katerimi se sam posmehuje. Razlika je samo v tem, da je za subjektiviste vse samo slučajno in vse enako važno. Za fatalista ni slučajnega, vse je vnaprej določeno in zato vse enako važno.

Tolstojeva podoba vojne je veličastna. Podal je resnični narodni značaj vojne in odločilno vlogo v francoskem porazu. Umetniška situacija in smisel dogodkov sta genialni. Toda zgodovinsko-filozofska razmišljanja o vzrokih vojne ne vzdržijo resne kritike. Tolstoj veruje v usodo, v naprej določen potek dogodkov, v delovanje nadnaravnih, božjih sil. Kar se mora zgoditi se mora zgoditi - fatalizem je v zgodovini neizbežen.

Pomemben korak naprej v razvoju pogledov na vlogo osebnosti in ljudskih množic v zgodovini pomenijo nazori francoskih zgodovinarjev za časa restavracije — Guizota, Thiersa in Mignneta. Oni niso samo kritizirali mnenja, ki so vladala v 18. veku, temveč so v vseh svojih zgodovinskih raziskavah upoštevali vlogo ljudskih množic v zgodovini in vlogo razredne borbe kot glavnega faktorja v zgodovinskem razvoju (v kolikor je bila beseda o borbi proti fevdalizmu). Vendar so v svojih stremljenjih, da bi v nasprotju z subjektivisti poudarili pomen zgodovinske nujnosti delovanja splošnih in glavnih vzrokov prehajali v drugo skrajnost — zanemarjali so vlogo osebnosti v pospeševanju ali oviranju zgodovinskega razvoja. Pisali so o tem, da so zgodovinarji večkrat vse preveč poudarjali blestečе in enodnevne pojave človeškega življenja, namesto, da bi opisovali velika in počasna gibanja dozorevanja ekonomskih pogojev in socialnih ustanov, ki predstavljajo resnični, zanimivi in neizogibni del človeškega razvoja — to je tisti del zgodovine, ki je podvržen zakonitosti in se zato lahko do določene mere podvrže točni analizi. Po njihovem mnenju so pomembni dogodki in osebnosti važni samo kot znaki ali simboli različnih momentov pokazanega razvoja.

Leta 1869. je Bismark govoril v severno - nemškem Riechstagu o tem, da ne more niti ignorirati pretekle zgodovine, niti ustvarjati bodoče. In da bi hotel obvarovati tiste ljudi, ki s premikanjem urnih kazalcev mislijo, da s tem čas hitreje teče. Govoril je o svojem velikem vplivu na določene dogodke in dejal, da kljub temu nikomur ne pride na misel, da bi od njega zahteval naj dela zgodovino. Zgodovina se dela sama in treba je čakati na to kot na sad, da dozori.

Bismark je pripadal najbolj neizprosnim in energičnim državnikom. V svojih rokah je imel ogromno oblast in ta politik govori, da je nemogoče pospešiti tek zgodovine, da moramo čakati da se ustvari sama. S premikanjem kazalcev res ne moremo pospešiti tek časa, toda zgodovinski razvoj lahko pospešimo, ker zgodovino človeštva delajo ljudje in ta zgodovina se ne giblje vedno z enako hitrostjo, primerjajmo samo srednji vek in dobe revolucij. Od česa zavisi ta razli v hitrosti zgodovinskega procesa? Od pogojev ekonomskega razvoja, od obsega ljudskih množic, ki se aktivno udeležujejo političnega življenja, od prisotnosti odgovarjajočih voditeljev — ideologov, od stopnje zavesti množic in njihovega jasnega razumevanja svojih osnovnih interesov. Vse to pa se ne vrši samovoljno, temveč na osnovi pravilnega razumevanja zakonitosti razvoja, ne tako, kot bi se komu zljubilo in pri poljubno izbranih okoliščinah, temveč v razmerah podedovanih od prejšnjih pokolenj.

Govor R. Čolakovića

(Nadaljevanje s 1. strani)

pogoje, da se v delo vključuje sile izven univerze, da se pouk in znanstveno delo tesno povežeta s prakso.

V kakšni meri bo ta možnost postala stvarnost je odvisno v prvi vrsti od naprednih sil, ki delajo na univerzi — med te sile spada tudi vaša zveza, ki je s svojo dosedanjo aktivnostjo dosegla določene uspehe.

Zmeda pojmov o delu

Želel bi povedati še nekaj besed o važnosti idejno-vzgojnega dela v vaši organizaciji. V njej preživijo nekaj let tisti naši državljani, ki se pripravljajo za visoko kvalificirane strokovnjake v različnih področjih znanosti, prosveti — skratka izobraženstvo. Ta čas moramo pametno izrabiti, da bo izobraženstvo, ki pride z naših fakultet, čimbolj socialistično. Zato se je treba boriti, kajti samo dejstvo, da mlad človek študira v socialistični deželi, še ne pomeni, da bo po končanih študijah to takšen inteligent, ki je potreben naši skupnosi. Ko govorimo o socialistični vzgoji, o oblikovanju lika našega intelektualca, ne mislimo samo na ideološko in politično izobraževanje, temveč tudi na elementarne stvari. Na primer, odnos do dela. Delo je merilo patriotizma vsakega državljana socialistične države. Med članstvom vaše organizacije so ljudje, ki so prišli iz razn'h sredin, z različnim pojmovanjem najelementarnejših stvari — pravice in dolžnosti na primer, pogosto s čudnimi zahtevami in zahtevki.

Borba proti takšni mentaliteti, popolnoma tuji socializmu, je ena od glavnih nalog naše zveze. Tukaj so besede premalo. Primeri so boljši. Z velikim zadovoljstvom sem prebral poročilo o delu strokovnih klubov. Koliko so ti klubi važni zaradi vzgojnega pomena, toliko so lahko pomembni na fakultetah, kjer ni kvalitetnih predavanj. V teh strokovnih klubih se zbirajo bodoči socialistični intelektualci, ki se ne učijo za oceno, temveč za znanje, da bi jutri postali dobri delavci pri svojem delu. To so ljudje, ki življenje pojmujejo resno in imajo odgovornost pred skupnostjo.

Klesati našega človeka, našega inteligenta — to naj bo v središču delavnosti vaše organizacije. To ne pomeni oblikovanje človeka, ki bo teoretično in politično razgledan, ampak človeka, ki s svojim stališčem v vsakdanjem življenju in delu dokazuje, da so njegove besede in delo eno.

Predstavnik italijanskih študentov v kongresni dvorani

Neprimerno obnašanje

Na kongresu ste govorili tudi o materialnih vprašanjih. V poročilu ste videli, kakšna sredstva je izdala naša skupnost za štipendije, otroške doklade, zdravstveno zaščito, študentske domove, menze itd. To je za nas resen napor, čeprav so ta sredstva določena po potrebah. Želel bi opozoriti, ne samo kongres, temveč vse vaše organizacije, na nespodoben pojav. V študentskih domovih živi določeno število študentov, ki imajo skrajno malomaren odnos, da ne uporabim ostrejšega izraza, do ljudske imovine. Ti smatrajo za svojo pravico, da v domovih stanujejo, dobivajo dotacije za stanovanje in hrano. Toda varovati stavbe, opremo in podobno, to jim niti na misel ne pride. Mislim, da se proti takšnim pojavom ne borimo dovolj energično.

Želel bi povedati — je rekel na koncu tovariš Čolaković — da bo SZDLJ spremljala vaše delo s pozornostjo, da bo pomagala vsakemu vašemu konstruktivnemu delu, prepričana, da bo vaše delo še v večji meri pripomoglo pri oblikovanju naše socialistične inteligence in izgradnji socialistične Jugoslavije.

MEDNARODNA TRIBUNA

Študentska enotnost v Srednji Ameriki

Federacija srednjeameriških držav, ki je bila pod kontrolo španske krone več kakor tri stoletja, je bila v prvi polovici preteklega stoletja, nekaj let po njeni neodvisnosti, prizorišče nenavadnega dogodka.

Celotna federacija je razpadla na pet novih držav, ki so imele isto vero, isti jezik in navade, toda različne vlade. Te države so — Guatemala, Salvador, Honduras, Nicaragua in Costa Rica.

Več kot sto let je preteklo od tega dogodka in vendar je še vedno ostal živ ideal združitve vseh petih dežel. Želeli so si dneva, ko bodo ovire odstranjene in bo enotnost postala stvarnost. Zaradi tega je sestanek petih študentskih voditeljev v Srednji Ameriki tako velikega pomena. Da pa je na konferenci prevladovalo soglasje, nam pove dejstvo, da je bilo od 21 predlogov 19 soglasno sprejetih.

Dejstvo, da so se sestali in pogovorili, je važen ne samo za študente Srednje in Latinske Amerike, temveč tudi za študente vsega sveta. Sestanek je dokaz želje po boljšem spoznavanju in razumevanju, ki je zamenjalo prejšnjo ravnodušnost. Podoben duh je prevladoval na azijsko-afriški konferenci, ki je bila v Bandungu nekaj dni prej. Kvnferenca študentov Latinske Amerike in Mednarodna študentska konferenca sta pokazali iste težnje in želje. V Srednji Ameriki so bili sodelovanje in stiki med študenti v preteklosti samo naključni. Opravljali so se le priložnostni obiski in izleti v turističnem smislu ter razna športna srečanja.

Eden izmed najvažnejših sklepov konference je ustanovitev srenjeameriškega sekretariata, ki naj olajša izvajanje sklepov in organizira srednjeameriški študentski kongres v bližnji bodočnosti.

Soglasno so sklenili, da sekretariat nima pravice do kakršnihkoli sklepov ali odločb političnega značaja, ki bi lahko povzročile razlike in nesoglasja med raznimi deželami, njihovimi vladami ali njihovimi študenti. Značaj sekretariata naj bo podoben COSEC v Leidenu in naj dela na načelih demokracije in sodelovanja.

Druga važna resolucija se glasi: **Ponovno zagotavljamo, da smo zvesti načelom, ki so bila sprejeta na prejšnjih študentskih konferencah in kongresih o ukinitvi vseh oblik rasne, politične ali socialne diskriminacije in da nasprotujemo tuji intervenciji in kolonializmu.**

Delegati so ponovno potrdili načelo univerzitetne avtonomije in sklenili nadaljevati borbo za univerzitetno avtonomijo v Nicaragui in Hondurasu. Sekretariat bo izdelal predloge za ustanovitev študentskih klinik pri državnih bolnišnicah, za ekonomsko pomoč študentom in unifikacije študijskih načrtov v srednji Ameriki. Potni listi za študentske voditelje, ki delajo za združenje, naj se ukinejo v vseh petih državah.

Nova univerza v Sudanu

Po 50 letih - samostojnost

Pred nekaj tedni je dob'l University College v Kartumu nov status in novo ime — postal je prva univerza v Sudanu. Londonska univerza, kateri je bil University College podrejen, je ta ukrep odobrila in sudanski parlament je potrdil univerzitetni statut.

To dejstvo ni pomembno samo za sudanske študente, temveč za ves sudanski narod. Od sedaj naprej bo imel Sudan lastno središče, kjer bo lahko razvijal svoje nacionalno kulturo in dajal pomoč vladi pri razvoju svoje nerazvite dežele.

Pravzaprav je nova univerza stara že 50 let. Prvo leto vlade kondominija v Sudanu so se Britanci odločili, da počastijo spomin generala Gordona, ki je padel v Kartumu za časa Mahdijeve revolucije z ustanovitvijo Memorial College, ki je predstavljal večjo število visokih šol, namenjenih izobrazbi civilnih uradnikov v sudanski vladi. Tak je ostal do leta 1948, ko je bil dodeljen londonski univerzi in postal University College of Khartoum.

Danes ima kartumska univerza sedem fakultet s 700 študenti, med katerimi je 21 deklet. Vzrok za tako majhno število študentov je pomanjkanje srednih šol. Za časa Britancev so bile samo tri državne srednje šole za fante in ena za dekleta. Od leta 1953 se je položaj pod narodno vlado zelo spremenil, število vseh šol se je skoraj podvojilo. Univerza bo kmalu lahko sprejela tisoč študentov. Tisoč študenov v deželi, ki šteje približno 13 milijonov prebivalcev! Študentje se lahko vpišejo na agronomijo, filologijo, inženirstvo, pravo, medicino, splošne znanosti in veterino. V kratkem pa bodo odprli še oddelek za farmacijo in filozofijo.

Stari univerzitetni prostori ne zadostujejo več novim potrebam in zahtevam. Zato je univerza dobila veliko število angleških vojašnic, katere študentje uporabljajo za svoja bivališča. Veliko jedilno dvorano n. pr. uporabljajo za izpitno dvorano.

Vsi študentje so člani študentske Zveze, ki je zelo aktivna. Ko je študentski svet predložil parlamentu univerzitetni statut, so tudi študentje poslali parlamentu svoje pripombe in zahteve glede statuta. Vse to so spremljale velike študentske demonstracije. Univerzitetno osebje namreč sestavljajo v veliki večini angleški priseljenci in odnosi med njimi in študenti dosedaj niso bili ravno najboljši. Vendar študentje upajo, da se bodo v novih razmerah vsa nesoglasja odpravila. In ravno v tem pogledu pričakujejo, da bo država podprla njihove težnje.

Poljski študentje med nami

— Odšli smo v Jugoslavijo zato, da bi spoznali vašo pot borbe in da bi se od vas kaj naučili. Vzhičeni smo nad patriotizmom jugoslovanskih ljudi, s katerimi smo se srečavali povsod, na vsakem koraku. Največji uspeh za nas pa je, da smo spoznali vašo domovino in njene ljudi ter se seznanili s študenti z vseh strani sveta in se z njimi pogovorili o vseh študentskih in splošnih problemih današnjega časa.

S temi besedami so se letos julija poslovili od nas predstavniki poljskih študentov, ki so sodelovali na drugem mednarodnem srečanju študentov v Ljubljani.

In pred nekaj dnevi so nas poljski študentje že drugič obiskali. Prišli so v Ljubljano, da bi se stiki med poljskimi in jugoslovanskimi študenti še bolj učvrstili, da bi nadaljevali pot razumevanja in sodelovanja, ki naj podre vse pregrade, ki so nas v zadnjih letih ovirale pri medsebojnem spoznavanju in prijateljstvu. Tako lahko upravičeno upamo in pričakujemo, da bodo ideje in želje po vsestranskem študentskem sodelovnaju, katere so spremljale študente raznih dežel z vzhoda in zahoda tako na seminarju v Dubrovniku, kakor tudi na mednarodnem srečanju v Ljubljani dobile v bodočnosti še večji in konkretnejši poudarek.

Poljski študentje so si med svojim bivanjem v Ljubljani ogledali znamenitosti mesta ter se ob grobnici herojev oddolžili spominu padlih junakov. Med prijateljskimi razgovori so nam na kratko povedali tudi nekaj podatkov o poljskih univerzah in študentskem življenju.

Danes je na Poljskem 84 univerz in visokih šol, na katerih študira 45.000 študentov. Država daje študentom vso materialno podporo. Po vojni so zgradili veliko študentskih domov in naselij, v katerih prebiva okrog 40 odstotkov vseh študentov. Večina študentov prejema štipendijo, tako da je njih socialno-ekonomski položaj zadovoljiv. Spremenila se je tudi organizacijska struktura univerz. Do nedavnega so rektorje in dekane določevali prosvetni in državni organi, medtem ko jih sedaj volijo profesorski zbori na posameznih fakultetah in univerzah.

Pred svojim odhodom so poljski študenti povabili delegacijo ljubljanskih študentov, da obišče Poljsko. Ta delegacija bo odšla na Poljsko predvidoma marca prihodnjega leta. V kratkem pa bo odpotovala na Poljsko delegacija jugoslovanskih študentov. Tako se bodo naši odnosi še poglobili in privedli do res plodnega sodelovanja.

MEDNARODNE VESTI

IZ NORVEŠKE

Emigranti proti svoji volji

Približno 2200 norveških študentov trenutno študira na univerzah in visokih šolah v tujini in to največ v Nemčiji, Avstriji, Švici in Veliki Britaniji. V glavnem študirajo tehnične stroke, medicino ter stomatologijo. Te stroke doma ne morejo študirati, ker so univerze prenapolnjene. Pri tem pa se pojavlja vprašanje, če bodo njihove diplome na Norveškem sploh priznali in če bodo lahko po končanih študijah dobili zaposlitev v domovini. Da bi se porazgovorili o vsem tem, so se zbrali letos septembra v Oslu predstavniki norveških študentov z 30 univerz iz vse Evrope. Ustanovili so Zvezo norveških študentov v tujini, ki se bo skupno z norveško nacionalno zvezo študentov borila za izboljšanje položaja študentov, ki študirajo v tujini.

Naerö fjord v Norveški

Zopet filozofija na prvem mestu

Polovica mladih ljudi, ki obiskuje neko visoko šolo v Veliki Britaniji, ne študira niti tehniko niti kako drugo »praktično«, moderno stroko, temveč filozofijo. O tem presenetljivem dejstvu se lahko prepričamo v letnem poročilu finančnega ministrstva za leto 1954-55. V Veliki Britaniji je bilo v preteklem letu 81.705 imatrikuliranih študentov. Od tega jih 35.000 študira filozofijo, 17.327 prirodoslovne vede, 13.098 medicino, 10.586 tehniko in 1.927 agronomijo. Od vseh študentov jih sprejema 59.563 (75 %) finančno podporo v različnih oblikah, največ so to štipendije.

IZ NIZOZEMSKE

MLADI SLAVLJENCI...

Anketa, ki so jo naredili med študenti univerze Nijmegen na Nizozemskem, je med drugim pokazala, da se namerava 40 % vseh študentov poročiti najmanj dve leti po diplomi.

IZ KÖLNA

ETIOPCI IZ VSEH DEŽEL...

Letos so se prvič zbrali skupaj vsi Etiopci (84 jih je), ki študirajo na raznih univerzah po Evropi. Za ta sestanek so si izbrali Köln. Sebhat Hable Sellassie, član etiopske cesarske hiše, je predsedoval temu zborovanju. Etiopski študenti v Evropi, ki so združeni v Etiopski študentski zvezi (Ethiopian Students Society) so priredili več krajših izletov v razne industrijske kraje Zah. Nemčije in vožnjo po Renu.

Založba »OBZORJA« v Mariboru izdaja poleg drugih knjig tudi redno zbirko »Pravljice«. V tej zbirki sta v oktobru izšli dve knjigi (št. 54 in 55) in sicer:

Ema Robnik: GROZDJE STARE MAGDIČKE (Ilustracije: Lajčj Pandur, oprema: Branko Zinauer);
GRAD SOIRA MOIRA, norveške narodne pravljice (Uredila Olga Pahor, ilustriral Božidar Kos).

Kako so brazilski študenti paralizirali mestni promet...

Klavirski koncert na tramvajski progi

NA POBOČJIH BOE VISTE slikovitega hriba v Rio de Janeiru, je skupna študentov s svojim profesorjem imela praktično uro mineralogije. Študentje so pobirali kamenje in ga razvrščali po razredih. Med svojim opravkom se niso dosti brigali za okolico in mesto pod seboj. Nenadoma se pojavi skupina stražnikov in jih vse aretira. Obdolžili so jih, da so pobirali kamenje z namenom, da bi z njimi pomagali pri neredih, ki so se pravkar začeli v mestu zaradi povišanja cen tramvajskim voznim listkom.

Ljudje v Riu so znani po svojem smislu za humor; politično življenje, dnevni dogodki, nogometne zanimivosti — ničesar ne uide njihovim ostrim komentarjem. Toda ta incident se je zgodil v resnici in nam kaže, kaj je vlada ukrenila, da bi preprečila študentom eno njihovih najvažnejših zmag.

Takrat so bili študenti središče zanimanja. Nastalo je prerekanje po časopisih in v parlamentu. Predsednik republike, ki je bil odsoten, se je vrnil s posebnim letalom v Rio in sklical v zgodnjih jutranjih urah zasedanje kabineta. Prosvetni minister in dekan braionske univerze sta posredovala med študenti in oblastmi. Notranji minister je bil pozvan, naj poda poročilo, kaj se je pravzaprav zgodilo. V mestu je bilo pravo vojno stanje — oddaje radia so bile cenzurirane in zbiranje ljudi prepovedano. Med študenti so bile množične aretacije. Zgodilo se je, da so jih naenkrat aretirali 150. Študentje so tramvajski promet popolnoma onemogočili in dva milijona in pol ljudi je ostalo brez prometnega sredstva.

Toda gibanje ni bilo omejeno samo na Rio. Tudi v San Paolu, Recifu, Vitorii in Florianopolisu so bile velike demonstracije.

Zakaj je nastalo tako razburjenje, ko so študentje vendar zahtevali samo preklic zvišanja voznine? Zaradi tega, ker so bili ogroženi interesi Ameriško-kanadske električne družbe, ki je lastnik električne energije, vseh telefonskih linij in plinskih napeljav v Recifu in San Paolu, dveh glavnih mestih v deželi.

x x x

Gibanje se je pričelo v srednjih šolah. Temu so sledile demonstracije, v katerih je bilo vedno več študentov. Te so bile oragnizirane in jih je vodilo združeno vodstvo, v katerem so bili predstavniki študentov in srednješolcev. Prišli so na idejo, da bi zaustavili tramvajski promet z živimi barierami. Pričeli so ustavljati promet za trideset minut. Opogumljeni po prvih uspehih in ob podpori prebivalstva Ria, so zahtevali, naj župan prekliče napovedano zvišanje, sicer bodo paralizirali vse mesto.

Oblasti groženj niso vzele resno. Govorili so o študentskem »bravadu« (izzivanju). Medtem pa je položaj vedno bolj dozoreval. V študentskem vodstvu so pripravljali načrt, po katerem bi ustavili promet v vsem mestu. Ob pol sedmih popoldne so ljudske bariere ustavile ves tramvajski promet. Na tramvajskih progah so se dogajale čudovite stvari. Pred stoječimi vozovi so bili klavirski koncerti, šahovski dvoboji, plesi, tekmovanja v namiznem tenisu itd. Nek študent je ležal kot mrtev na progi in ko mu je stražnik jezno zavpil, naj vstane, je dejal: »Ne morem, mrtev sem«. Drugi je prenesel na progo posteljo, se med smehom prijateljev oblekel v pidžamo in zlezel v posteljo.

Kljub temu, da je bilo gibanje miroljubno, je policija uporabila palice, solzilne pline in celo krogle. Študenti prava niso dovolili policiji vstop na fakulteto, čeprav je policija uporabila silo. V tej borbi je bilo mnogo študentov ranjenih. Po odhodu policije so sklicali skupščino in proglasili splošno stavko. Ko je policija ponovno skušala priti v zgradbo, je na njej zagledala črne zastave in velike napise: »Brez posebnega dovoljenja vstop prepovedan«. Mnogo podobnih pogodkov je bilo tudi po drugih šolah. Borbeni duh študentov je vedno bolj naraščal. Študentska zveza v Riu je proglasila splošno stavko, ki se je razširila po vsej deželi.

Kot je bilo pričakovati — študentje so zmagali. Vsa zvišanja ki jih je napovedala vlada, so preklicali. Ravno tako je bil pozneje zavrnjen predlog za zvišanje avtobusnih cen.

Razen študentov so bili deležni policijske »prijaznosti« tudi člani parlamenta in časnikarji, ki so simpatizirali z gibanjem in se udeležili demonstracij. Dejstvo, da so študentje odločno zahtevali preklic povišanja in zavračali vsako drugo rešitev ter represalije s strani policije, jim je pridobilo močno podporo prebivalstva. Učitelji so razpravljali o možnosti, da se pridružijo gibanju. Univerzitetni rektorji in dekani so grozili z ostavkami, če takoj ne prenehajo z nasiljem proti študentom. Dvoje je bilo odločilno za zmago: povišanje cen je bila stvar vsega prebivalstva in drugič: s tem študentskim prevratom so simpatizirale največje delavske organizacije. To, da so bili vsi študentje enotni, je bil dogodek, ki ga v Braziliji še ne pomnijo. Politične, ideološke in regiolozne razlike so se umaknile skupni akciji. Dve srednješolski organizaciji, ki sta dosedaj delovali vsaka zase, sta se složno borili skupaj s študenti. Po zmagi so srednješolci sklicali kongres, na katerem naj bi se njihove organizacije združile. Skupno vodstvo iz študentskih predstavnikov in zastopnikov delavskih organizacij, ki je vodilo gibanje, deluje še danes kot stalna komisija, ki se borj proti povišanju življenjskih stroškov in za obrambo demokratičnih pravic.

x x x

RIO JE ZOPET MIREN. Profesor in študentje bodo lahko prišli nazaj na pobočje Boe Viste in nadaljevali svojo prekinjeno lekcijo mineralogije...

Šanovski dvoboj sredi ulice je privabil mnogo opazovalcev...

OKRAJNI
LJUDSKI
ODBOR

NOVO MESTO

čestita ob občinskem prazniku
občine Novo mesto 29.X. 1956

KULTURNA TRIBUNA

IZ REVIJ

Šesta številka »Besede« je v celoti posvečena prizadevanju mlajših pesnikov in prozaikov. Prinaša poezijo štirih pesnikov, troje del v prozi in devet krajših člankov o sodobni literarni problematiki; tudi ta razmišljanja so napisali pesniki in prozaiki te revije.

Ciril Zlobec je zbral iz cikla »Od jutra do jutra« petero pesmi. Podobno kakor v pesnitvi Daneta Zajca se v njih odraža sproščenost in razgibanost. Najbolj neposredno učinkuje pesem »Večer«; blizu je tisti organski preprostosti, ki na prvi pogled kakor da ni povsem izvirna, tako je samoumevna. V taki strukturi utegne prenovljen zaživeti tudi zelo star izraz, celo znan verz. Ostale pesmi (Jutro, Opoldne, Z vztrajnostjo sonca, V pričakovanju novega dne) so manj zaključene. Videti je, da se Zlobec bori z malce intelektualnim stilom. Po močni čustvenosti ga prekaša Dane Zajc. Njegovi »Črni možje« so dolga poema o tragediji pesnikovega detinstva. Pri nas nismo zelo vajeni daljših pesniških tekstov, razen morda v cikličnih povezavah, kljub temu Zajc ni vsiljivo tvegal. Njegov obsežni lirski izliv žubori ves čas zelo neprisiljeno in naravno. Od brzice do brzice, mimo tihih zatišij in prek na pol zdolbenih na pol ostrih kamnov, ki sta jih zemlja in človek sprožila v strugo, se prelivajo pesnikova čustva — od bolečine do bolečine, skozi tople spomine in prek skritih, nikoli zaceljenih ran. Morda je pesnitve na nekaterih mestih preveč, morda je tu pa tam meglena. Toda kot celota se odlikuje po preprostosti in iskrenem občutju ter po harmonično valujoči in nevklenjeno preobražajoči se ritmiki. Metaforični in izrazni aparat kažeta svojstveno in dosledno prizadevnost. Tudi Zlobčeve pesmi nakazujejo sorodne težnje, usmerjene v naivno-čisti odnos do sveta in narave, ki rahlo spominja na stare grške lirike. Tak odnos bi v naši liriki lahko učinkoval plodno in sproščujoče. — V novo motiviko se usmerjata tudi Gregor Strniša (Kača) in Janez Menart (Nagrobni govor ponošenim gumijastim copatam). Tudi Menart objavlja daljše pesmi, ki se nagiba bolj v humor kakor v satiro. Pesem je nejasno poantirana in posega v estetsko nevarna področja.

Po daljšem presledku objavlja prozo Lojze Kovačič (»Molk«). Zgodba je del večjega teksta. Toda nemara bi tudi vsa pripoved ne naredila bistveno drugačnega vtisa. Podobno učinkujejo tudi druga dela naše moderne literature: Avtorji imajo čudovito sposobnost, da se vživijo v junaka, v njegovo razpoloženje, v milje, zgodbe so polne bistrega zapažanja, psihologije, močnega vzdušja, napisane v značilnem, zelo čistem, novem slogu. Toda kakor da še niso zaključene, kakor da so samo študije in še ne dokončni zapisi o človeku, kot ju doživlja sodobni človek. Mislim, da je to naravno in da hitreje še ni nastajala nobena umetnost. Poglavitno je sedaj to, da so te študije vsaj kot take gotovo resnično dobre.

Kovačič opisuje duševno stanje človeka, ki prihaja v bivše taborišče v domovanje umrle matere po njene stvari. Zgodi se pravzaprav ničesar — to je zgodba o molku. Nakazane so razmere med ljudmi v tistem kraju, nakazana je preteklost (deloma jo poznamo iz prejšnje Kovačičeve proze v »Besedi«), toda v bistvu je vse eno samo veliko in silno občutje, skoraj uničujoča statika človeških spominov, bolečin in navezanosti na preteklost.

JANEZ KNEZ: V ateljeju

Soroden subjektivizem, toda prav tako ali še bolj umirjen, stvaren, s težnjo po jasnosti in logiki, napolnjuje novo prozo Petra Božiča. »Mož v mesecu« je veliko bolj zaokrožena, kompozicijsko in vsebinsko bolj izdelana zgodba in tudi dosti krajša od »Človeka in sence«. Fabule to pot ni težko rekonstruirati. Otrok, ki so mu med vojno ubili očeta in mater ter požgali samotni dom, je neopažen ostal v gozdu in raste brez stika z ljudmi. Njegovo doživljanje je socialno in se opira zgolj na strašna doživetja v preteklosti. Svoje probleme skuša rešiti v tej nenavadno pridobljeni logiki z umorom, ki pa mu do kraja onemogoči mir: »Nikoli ne bom mogel biti mož v mesecu«. (Stran 337). Mrtvemu ljudje niso mogli niti napisati imena na grob. Zgodba v nekoliko fantastični obliki protestira proti velikim in malim nečloveškostim dvajsetega stoletja. V odliko ji je zelo objektivistično pripovedno hotenje, ki jo oddaljuje od simboličnosti.

Najmanj nedvoumen je Andrej Hieng (»Usodni rob«). Junak je slabič. Kot na primer nekatere Smoletove osebe tudi njega grabijo neke čisto fizične notranje bolečine, v katerih je izvor njegovega značaja. Že samo ta motivacija ni izdelana. Sicer je Hieng mojster v prikazovanju močnih strasti, v katerih se naglo menjavata pohlep in odpor, ter ima skorajda manijo za hude duševne komplekse, ki ovirajo njegovim ljudem naravno čustvovanje. Hiengova in konec koncev vsa ta proza vzbuja v bralcu bolečo razpoloženje, morebiti zaradi brezizhodnosti situacij, ki jih opisuje. Ta črta, ki spominja na Cankarja, pravzaprav ni greška, temveč prej poetična. To je problem vse moderne proze, ne samo naše.

Uredništvo »Besede« je predlagalo nekaterim sodelavcem revije, naj se priglasijo k debati o različnih problemih sodobne literature. V pričujoči številki se je odzvalo temu pozivu devet pesnikov in pisateljev: Peter Božič, Andrej Hieng, Branko Hofman, Lojze Kovačič, Kajetan Kovič, Miloš Mikeln, Saša Vuga, Dane Zajc in Ciril Zlobec. V uvodu je rečeno, da naj bi članki ne bili anketnega značaja, to se pravi mimogrede in na silo napisani, toda v bistvu ta želja in namen nista bila izpoinjena. Malone vsi avtorji razmišljajo zelo na splošno, nekonkretno in celo nejasno. Namesto da bi programatično izrazito podali dejanske probleme, se umikajo v duhovitost in domislice in razpravljajo o tem, česar naj bi ne bilo, namesto o tem, kar naj bi bilo. Morda se celo preveč opravičujejo; to je tragično izpričevalo o današnjem položaju slovenskega literarnega ustvarjalca nasproti družbi. Največ iskrenosti in temperamenta je v Zajčevem razmišljanju. Na splošno pa vsi niso dovolj izrabili priložnosti, čeprav je res, da tudi v tej obliki njih glas ne bo ostal brez učinka.

Razen ocene Debičevega romana »Brez milosti« (Jože Šircelj) je treba omeniti članek o Gojmiru Antonu Kosu. V njem citira Janez Dokler dolgo pismo Nikolaja Pirnata iz leta 1927. Tega privatnega pisma bi iz vljudnosti in obzirnosti pravzaprav še ne bilo treba objavljati, zlasti ne tu, kjer v bistvu ne sodi k stvari.

V. Klabus

Jugoslovanska drama na čeških odrih

Češkoslovaška gledališča so v svoj letošnji repertoar vključila tudi deset jugoslovanskih dramatikov. Med dramatiki sta največ zastopana Branislav Nušič in Ivo Vojnović. V praškem narodnem gledališču pa bo v tej sezoni postavljen na oder Dundo Maroje. Poleg jugoslovanskih klasikov dramatike so na sporedu še novejša dela kot n. pr. Matkovičeva drama Na koncu poti in še druge.

NAŠA FOLKLORA V LUČI NEMŠKEGA TISKA

Poročali smo že o prodornem uspehu Akademske folklorne skupine na evropskem festivalu v Neustadtu. Da bi o tem velikem nastopu evropskih folklornih skupin in umetniškem uspehu naših plesalcev in plesalk v tujini dobili popolno sliko, prinašamo nekaj izvlečkov ocen iz nemškega tiska. Kdor skrbno prebere vse ocene in kritike, ki so izšle, se ne more iznebiti vtisa, da so bili jugoslovanski plesalci ocenjeni kot zrela umetniška skupina, ki obvlada svoj program in je s plesi zrasla v enotno celoto s privzgojeno plesno kulturo. Naša skupina je nastopala v Nemčiji razen na festivalu v Neustadtu še v Mündenu, kamor so bili povabljeni in kjer so imeli samostojen nastop z jugoslovanskimi plesi in koli.

● »Neustädter Tageblat« prinaša 31. 7. 1957 obširno poročilo s festivala. Ko je dal oceno skupin, ki so nastopale pred Jugoslovani, avtor članka nadaljuje:

Potem je prišel višek večera. Kar so pokazali Jugoslovani na plesišču, je bilo mojstrstvo svoje vrste in orkansko priznanje občinstva je bilo več kot zasluženo. Srca gledalcev so utripala s temi mladimi ljudmi, ki so svoje plese naštudirali s takšno dovršenostjo, ki jo pri nas redko vidimo.

● Isti list prinaša 2. 8. t. l. obširno oceno vseh nastopajočih skupin in pravi o naših plesalcih naslednje:

Kakšno visoko ljudsko kulturo so prinesli prijatelji iz Jugoslavije! Vzvišen je že pogled na te mlade, krepke in ljubke ljudi v narodnih nošah, toda šele ko zaplešejo, se spozna njihova prava vrednost. Zavedajo se, da veličastno in sšajno plešejo, pa so kljub temu srčno sveži, sproščeni in nekomplicirani, skratka: z ljubeznijo zastopajo plesno kulturo svoje domovine.

● Ko prinaša zaključni članek s festivala, omenjeni list na kratko ocenjuje našo skupino z besedami:

Z lanskoletnega gostovanja v Leidenu (Avstrija)

Vtis, ki so ga napravili, je bil odličen. Njihova plesna kultura je očitna in izvirna.

● »Hessische Nachrichten« objavlja o jugoslovanskih plesalcih 7. 8. t. l. naslednje vrstice:

Jugoslovanska folklorna skupina prihaja z velikega mednarodnega festivala. Poleg pesmi in glasbe svoje domovine so Jugoslovani prikazali najlepše plese iz različnih pokrajin Jugoslavije. Razen tega so nam pokazali bogate narodne noše.

● Pod naslovom »Velik uspeh« prinaša »Mündensche Nachrichten« poročilo s samostojnega nastopa v Mündenu.

Mladi Jugoslovani, ki so na evropskem folklornem festivalu v Neustadtu vsem zelo ugajali, so dobili tudi včeraj od občinstva v Mündenu spontano priznanje, ki se je zaključilo s pravimi ovacijami. Šestnajst plesalcev in plesalk, ki so bili oblečeni v bogate narodne noše, so pokazali razen pesmi in glasbe, ljudske plese iz različnih pokrajin Jugoslavije; od Istre do Karavank, ki so razmeroma stari.

KONCERTNA KRONIKA

Tri gostovanja

Po zelo uspeli lanski koncertni sezoni smo pričakali novo, ki nam je že doslej nudila tri izvrstne koncerte. Ni se še začel vpis novih abonmajev, ko je publika že prvič napolnila dvorano Slovenske Filharmonije. Prvi letošnji koncert je bil edinstven. Gostoval je veliki svetovni violinist David Ojstrah. Pred njegovo veliko umetnostjo se moramo samo pokloniti ter biti hvaležni, da ga slišimo v naši sredi. Izvajal je Brahmsov Koncert za violino in orkester. Brahmsov koncert - edino tovrstno delo - zahteva precejšnje znanje, čeprav Brahms sam ni bil violinist ter je malo poznal violinsko tehniko. O Brahmsovi glasbi so menili, da je nerazumljiva in težko dostopna, vendar je ravno ta violinski koncert eno njegovih najpriljubnejših del. Drugi del sporeda je zavzemal Čajkovskega violinski koncert. Tudi tu smo mogli le strmeti in občudovati velikega violinista. Naravnost omamne melodije koncerta, veliko tehnično znanje Davida Ojstraha in njegova izredna interpretacija tega dela sta bili za vse, ki so koncert poslušali, umetniško doživetje. Njegov ostri čut za slog se je jasno pokazal v igranju obeh romantikov. Brahms: jasen in umirjen, Čajkovski pa opojen in živahen. Publika je umetnika ponovno zahtevala na oder in tako je dodal mojster še Beethovnovo Romanco. Orkester (dirigent Hubad) je svojo nalogo dobro opravil. Za uvod smo slišali Webrovo uverturo Oberon.

Drugi koncert je bil solističen. Pianist Nikita Magalof je igral sama Chopinova dela: impromptuje, sonato in etude. Magalof je velik pianist. Njegova interpretacija Chopina je sodobna. To se pravi, da zna poiskati pravo pot med romantičnim slogom ter romantično sentimentalnostjo, katero že malo težko prenesemo. Poslušalci so napolnili filharmonično dvorano do zadnjega kotička. Navdušenemu aplavzu je umetnik moral dodati še nekaj Chopinovih skladb.

Redni simfonični abonmajski koncerti so se pričeli s koncertom orkestra Slovenske Filharmonije ki ga je dirigiral brazilski dirigent Eleazar de Carvalho. Carvalha že poznamo. V lanski sezoni je dirigiral Prvo in deveto Beethovnovo simfonijo, letos pa nam je predstavil Ravelov Koncert za klavir in orkester, suito Trirogeljnik španskega komponista de Falle, Stravinskega Petruško ter prva dva stavka Lipovškove II. suite za godala. Solistka v Ravelovem Koncertu je bila brazilska pianistka Jocy de Oliveira. Koncert je bolj znan kot prvi Ravelov Koncert za klavir za levo roko in orkester. Skladatelj ga je komponiral l. 1928-32. ter ima v sebi nekaj jazzovskih elementov, vendar učinkuje enotno ter je zasnovan v klasični obliki. Pianistka nam je koncert dostojno predstavila, orkester pa ni bil povsod na mestu ter je bil posebno v pihalih ves večer precej nesiguren (Stravinski!).

STANE JARM: Klic

Trirogeljnik Manuela de Falle je duhovita in živahna skladba, naslonjena na špansko folkloro. Posebno učinkovit je bil srednji stavek, ki druži andaluzijski ritem z mavrskim napevom. To točko sporeda je izvedel dirigent zelo temperamentno in brezhibno, posebno že omenjeni drugi stavek.

Posebno zanimanje je bilo za Petruško skladatelja Igorja Stravinskega, ki je izpolnila drugi del programa. Stravinski je skladatelj velikih kvalitet, ki preseneča s svojo pestro barvno paleto in duhovitostjo. Mnenja o njegovi umetnosti so različna, kot je različno njegovo delo, saj predstavlja vsaka skladba svoj stil. Vse njegovo delo preveva nenehno iskanje novega. Petruška je iz njegovega »ruskega« obdobja, kamor sodijo še Ognjeni ptič in Posvetitev pomladi. Vsa našteta dela je komponiral za »Ruski balet«, katerega vodi Djagilev, vendar jih srečujemo večkrat tudi na koncertnih odrih. Petruško preveva divje veselje v vrtoglavih plesnih ritmih ter s posebno groteskno noto, ki je tako zelo značilna za enega največjih sodobnih svetovnih komponistov Igorja Stravinskega. Orkester je dokaj dobro sledil dirigentu, vendar so bila pihala šibka točka večera.

Omeniti moramo še Lipovškovo II. suito za godala, s katero se je koncert začel. Izvedena pa sta bila le prva dva stavka. S to suito se nam je Lipovšek, ki ga poznamo kot izvrstnega pianista, predstavil tudi kot odličen skladatelj. Zadnja leta so njegova dela večkrat na sporedih. Suita je bila prvič izvedena l. 1951, prvi stavek pa je nastal kot glasba k filmu »Univerzitetna knjižnica«, pisan v sonatni obliki. Dirigent Carvalho je delo odlično izvedel. Posebno čudoviti prvi stavek bo ostal napozaben. Suita je delo močne in razvite umetniške osebnosti.

—pk

RAZMIŠLJANJA Z NENAVADNIH VIDIKOV

Reklama, kazala in popravki

Vsi časopisi — in deloma tudi revije — skušamo biti pestri in polni raznoličnega gradiva. Tako smo tudi sestavljeni. Vsebujemo članke, dolge, srednjega obsega, kratke in še krajše, razprave, ankete, polemike, pozive, predloge, proteste, notice, gloše, beležke, vse o najrazličnejših vprašanjih in predmetih, dalje slike, skice, načrte, vinjete, celo osnutke in nazadnje tudi kazala, popravke in reklamo. Troje zadnjih nekateri ljudje omalovažujejo in imajo na videz prav. Toda kot so članki sad tradicije, je ustvarila tradicija reklamo, kazala in popravke. Še več — njihova vloga v časopisih ni nič manjša v primeri z ostalimi prispevki. To je dejstvo, ki naj ga dokaže popolnoma racionalna analiza.

Ljudje vse prispevke berejo ali prebirajo, razen reklame. Ta je v bistvu samo formalnost. Na prvi pogled bi jo bilo čisto lahko omejiti. V kratkih vrsticah bi se dalo zabeležiti, katere ustanove in podjetja so materialno prispevale k obstoju časopisa. Če bi razen tega bile objavljene tudi natančne vsote, bi marsikateri bralec nemara z zanimanjem prebral tudi reklamni del v tej skrčeni obliki. Toda to ni mogoče. Ustanova ali podjetje je kakor živo bitje, kakor človek, ki ima vse njegove slabosti. Ako naredi dobro delo, je ni mogoče odvrniti od intimne želje, da bi bila ovekovečena, v primerni obliki in v pravem sorazmerju z drugimi dobrodelniki, in od prepričanja, da ji ta čast popolnoma upravičeno pripada. Časopisi pa smo nosilci civilizacije in humanizma in kot humanisti nočemo storiti ničesar, kar bi rušilno vplivalo na psihologijo tako človeških stvari, kot so ustanove in podjetja. Moramo jim biti hvaležni, kar je najosnovnejši etični imperativ, in če pomislimo, je taka formalnost, kakor so reklame, zelo majhna cena in skoraj premalo, ako naj s hvaležnostjo izkažemo svojo visoko moralnost. Vendar včasih zelo primanjkuje papirja in tedaj se odpovedujemo lastni vsebini, da lahko vendarle z dejanjem dokazujemo svojo veliko požrtvovalno naklonjenost. Kultura se žrtvuje etiki in izpričuje s tem svojo kulturnost.

Torej so tudi reklame važen element naše vsebine, važen za nas, za časopise, in važen za ustanove ter podjetja, in če jih ljudje pravzaprav ne berejo, jih vendar zlahka jemljejo kot dejstvo, mimo katerega ni mogoče. Če ne drugega, predstavljajo zanje vsaj tiho zagotovilo za našo nadaljnjo pestrost, se pravi sploh za našo nadaljnjo eksistenco. Tudi časopisi smo namreč živi organizmi. Imamo svojo vsebino z določenimi elementi, kakor ste vi, ljudje, sestavljeni iz kosti, mišic, tkiv in organov. In kakor vam vsi ti deli ne zadoščajo za življenje ter vam je potrebna še neka vitalna sila, ki se odraža v nevidnem krvnem obtoku in neopaznem dihanju, tako nam ne zadoščajo sami članki in nam je potrebno nekaj, kar nezapaženo giblje naše življenje. To je reklama. Zanjo se vam ni treba meniti, kakor si sami ne delate nobenih vprašanj in misli iz dejstva, da dihate.

Nekaj drugega so kazala in popravki. Tudi ti so važne sestavine časopisja, kakor članki in notice in reklama. Toda prav kot reklama predstavljajo med njimi svojevrsten primer. Ljudje berejo — razen reklame, ki je ne berejo — vse, kar prinašamo časopisi, iz zanimanja, iz želje po razvedrilu ali pozabi ali znanju, iz dolgočasja, iz kakršne koli potrebe. Samo kazala in popravke berejo, ne da bi vedeli zakaj in ne da bi imeli za to kateri si že bodi razlog. To je tisto, kar veže kazala in popravke.

Vendar so tudi kazala in popravki nujen element naše vsebine. Kazala vršijo namreč važno funkcijo tudi v sodobnosti in niso samo nekak obvezni tribut bodočim rodovom, zlasti znanstvenikom. Le zategadelj imajo svoje mesto v okviru časopisa. Ta funkcija kazal izhaja iz globoke duševne potrebe tistih, ki pišejo in objavljajo in jim ljudje pravite sodelavci časopisov. To so bitja, ki imajo zmerom kaj povedati, ali pa se delajo, kot da bi imela, in vrhu tega ne morejo prebiti brez izredno prijetne rešitve svojih notranjih teženj, kar pa dosežejo s svojim imenom. To srečno šele s tistim trenutkom, ko zagledajo svoje besede natisnjene in od spodaj obžarjene občutje je kratkotrajno, zakaj ljudje časopise preberejo in preleté, nato pa nas zavržejo, in zaradi tega je treba spet in spet imeti nekaj povedati in spet in spet pisati nove članke, nove razprave, nove glose in vse mogoče druge stvari. Tako si sodelavci zmerom spet ustvarjajo svoje ugodno počutje ob lastnih besedah in natisnjenem svojem imenu, kar učinkuje blažilno na njihovo bivanje. Vendar jim to ne zadošča in pomagati jim mora kazalo. To se pojavi v časopisu — če izvzamemo manjša kazala ob posameznih številkah — zmerom ob zaključku leta in popiše ter pregleda celotno vsebino časopisa v preteklem letu po naslovih člankov in imenih sodelavcev. Na ta način se bralci še enkrat utegnejo spomniti na vse, kar so v tistem letu v tem in tem časopisu brali ali vsaj registrirali in kateri so bili, ki so vse to zasnovali in sestavili. Tako se sodelavcem časopisa posreči, da ne samo ponovno opozore bralce na svoje ime, ki se bo tako in tako še nadalje pojavljalo v sledečih številkah časopisa, pač pa še zadnjikrat obudijo v njihovi zavesti vse, kar so sodelavci v tem letu napisali, in zlasti koliko je bilo teh člankov, preden le-ti po neizprosni logiki usode dokončno ne zatonejo v pozabo in temò preteklosti. Potem jim ostane samo še tolažilno zaupanje v kulturno zavest prihodnjih rodov ter v lastno nadaljnje prizadevanje.

Tako vrše kazala važno funkcijo pri notranjem spodbujanju in krepitvi časopisnih sodelavcev, v zadovoljevanju njihovih osnovnih duševnih, da ne rečemo eksistenčnih potreb po časti, slovesu in slavi. Kakor torej časopisi ravnamo s pomočjo reklame v smislu pravega, klasičnega humanizma nasproti podpornikom, tako igramo v okviru kazal pomembno humanistično vlogo v odnosu do teh, ki nas oblikujejo in ustvarjajo.

Tretja specifična sestavina naše vsebine so popravki, neogibni kakor reklama in kakor kazala, vendar nekaj bistveno drugega. Reklame in kazala so neogibni, ker omogočajo naš obstoj, medtem ko so popravki v časopisju neogibno zlo. Časopisi smo živi organizmi in kakor ti niso možni, ne da bi se rodili in ne da bi se hranili, tako so zanje nekaj prirodnega tudi bolezenski pojavi. Mi se porajamo iz duševnih prizadevanj sodelavcev in hranimo iz virov, ki nam pritekajo po poti reklame, a ena izmed neogibnih bolezni, ki jih poznamo in od njih trpimo, so popravki. Vrhu tega je to nalezljiva bolezen, epidemičen pojav. Nastane nenadoma in brez nevarnega videza in čeprav popred o njej ni bilo duha ne sluha, se brž razpase in razširi. Šele po daljšem razdobju upade in se porazgubijo poslednji sledovi, kar pa nikakor ne pomeni, da se ne bo prej ali slej zopet pojavila.

Zgodi se takole. Eden izmed sodelavcev zapazi, da je v tisku, pri nastajanju časopisa, prišlo do pomote v njegovem prispevku: namesto njegovih besed stoje natisnjene druge, bogvekatere ali napak zapisane, ali so nekatere izpuščene, ali kako drugače. Skratka — pisateljeve misli ni več možno razbrati, zlasti še, če že sama na sebi ni bila zelo razvidna. Zaradi tega se vznemiri vsa njegova psihična struktura: njegova samozavest je porušena. Strah pred bralci zraste do pravcatega vrhunca. Ti bodo nesmisel, ki je nastal zaradi tiskovnih zapletljajev, imeli za natančen odraz njegovega duha in njegov sloves bo padel za natančno toliko, kolikor so izpačene misli zavile vstran od logike. Edino zdravilo in edina možna rešitev iz stiske more biti v tem resnem primeru samo popravek, ki ga prinese naslednja številka časopisa in ki demantira lažnivi odraz neke biti, kakor jo je izmaličil nemili poseg tiskarskega procesa. Sodelavčev ugled je rešen, njegova čast oprana in celo podprta, ovekovečena vrhu tega njegova velika pozornost in natančnost in nič manjša skrbnost ter njegov očividni smisel za potrebe bralcev in zlasti samega sebe. Morda ga pri tem vodi ali vsaj spodbuja skrita želja, da bi bralci spričo popravka namah ponovno sedli in posegli po tisti številki časopisa, v kateri je bil objavljen popačeni njegov članek, in prebrali ta članek v drugo in to v njegovi pravi podobi, v zvezi s korenitim popravkom; s tem bi bilo doseženo celo več, kakor je mogoče doseči po poti kazala. Toda to se zgodi poredko, kajti bralcem popolnoma zadošča nova številka časopisa in z njo v njej natisnjeni popravek. Zato pravzaprav tudi ne vedo, čemu berejo popravke, a berejo jih vendar in zlasti sodelavci so o tem do dna prepričani. Prav na podlagi tega prepričanja, se pravi te zavesti, je njihov porušeni mir potemtakem s pomočjo popravka popolnoma vzpostavljen, njihova čast v polni meri rehabilitirana in s tem je dovolj utemeljena humana vloga popravkov v okviru časopisja.

Toda čeprav je s popravkom sodelavčev ugled popol

TEŽAVE ŠPORTA NA UNIVERZI

Enkrat naprej in enkrat nazaj

Delo našega športnega društva Olympie in telesno-vzgojna dejavnost na univerzi sta tesno povezani. Zato je prav, če ob pričetku novega šolskega leta pogledamo nazaj in analiziramo dosedanje delo

Čeprav Olympia kot društvo obstaja šele približno poldrugo leto, smo začetke športne dejavnosti na naši univerzi zasledili že poprej. Od leta 1950, ko so na univerzi vzklile prve športne organizacije, ki so kasneje preko akademskega športnega odbora v okviru UOZŠJ dobile pravo organizacijsko obliko in trdnost v ustanovitvi novega centralnega akademskega športnega društva, je preteklo precej časa. Bilo je veliko sprememb in poizkusov in na podlagi pridobljenih izkušenj je šport na univerzi — v koraku s kvaliteto in množičnostjo dobil odgovarjajočo organizacijsko obliko.

Vendar ima tudi AŠD Olympia le prehoden značaj. Že ob ustanovitvi društva je bilo poudarjeno, da je glavna naloga društva pripraviti pogoje za uvedbo obvezne telesne vzgoje na univerzi.

V našem društvu deluje 13 klubov, ki so letos v raznih republiških in zveznih ligah, turnirjih in drugih nastopih dosegli dobre rezultate. S tem so afirmirali naše društvo kot močno športno celoto. Uspehi so toliko pomembnejši, ker so klubi delali pod zelo težkimi pogoji. Zaposlene s tekmovanji in s svojimi problemi pa uprave klubov niso posvetile dovolj pozornosti športnemu življenju po fakultetah. Sicer ne moremo trditi, da ni bilo poizkusov poživiti športno dejavnost tudi na fakultetah, vendar to ni doseglo obsega, kakršen je bil planiran.

Množičnost in povečanje članstva ni problem. Na začetku lanskega študijskega leta se je prijavilo toliko novincev, da upravni odbor ni vedel kam bi z njimi in kje bi dobil zanje dovolj strokovnega kadra. To je problem.

Društvo ima na razpolago le igrišča pod Cekinovim gradom in sedaj s priključitvijo SD Ljubljane še teniška igrišča in kotalkališče v Čufarjevi ulici. Toda večina klubov je brez igrišč. In kje so telovadnice za zimski trening?

S temi problemi se je ukvarjala strokovno-tehnična komisija, ki jo je uspešno vodil prof. Danilo Korče. Pokazalo se je, da je edino na ta način mogoče reševati probleme ne samo društva, ampak tudi splošne telesnovzgojne dejavnosti na univerzi, glede na to, da smo v prehodni dobi.

Za naše društvo ni pereče samo pomanjkanje najnujnejših športnih naprav, ampak tudi pomanjkanje strokovnega in organizacijskega kadra. Vse breme organizacijskega dela je na ramah nekaterih posameznikov, ki ne zmorejo niti vseh organizacijskih in tehničnih nalog. Kje je šele idejnovzgojna stran našega društvenega dela? Društvo pa mora dobiti pomoč tudi izven študentskih vrst. Študente ne moremo brez škode za njihov študij zadolžiti za razna strokovna vprašanja. Bilo bi dobro, če bi — v kolikor je to mogoče — na univerzi nastaviti nekaj strokovnjakov za telesno vzgojo in šport. To bi bil tudi prvi korak k uvedbi obvezne telesne vzgoje na univerzi.

O problemih Olympie in telesnovzgojne dejavnosti na univerzi so razpravljali tudi predstavniki študentov z vseh fakultet na seminarju v Ankaranu. Sprejeli so več zaključkov, med katerimi so najpomembnejši tile:

— ker so študentje na območju OLO Ljubljana močan družbeni činitelj, je potrebno, da imajo svojega zastopnika v komisiji za telesno vzgojo pri OLO Ljubljana ali celo v komisiji za telesno kulturo pri izvršnem svetu LRS;

— za boljšo povezavo z UOZŠJ bo imela Olympia svojega predstavnika v predsestavu UO;

— izven Olympie ne more obstajati nobena druga študentska športna organizacija, ker bi bilo to cepljenje sil in gmotnih sredstev, obenem pa bi onemogočalo kontrolo nad telesnovzgojno dejavnostjo študentov;

— okrepiti je treba organizacijski kader v društvu z mlajšimi močmi;

— do začetka študijskega leta je treba ustvariti pogoje za izgradnjo športnega parka v Tivoliju in zimske športne hale v mestni elektrarni;

— pri mednarodnem odboru ZŠJ naj bi bil zastopnik Olympie, ki bi vodil razgovore za razna mednarodna srečanja, potrjeval dogovore in kontroliral organizacijo takih tekmovanj;

— ker ne sprejemajo tekmovalci in trenerji Olympie nobenih nagrad, naj bi jim UO ZŠJ po svojih možnostih nudil pomoč, če izpolnjujejo potrebne pogoje.

Glede množičnosti in novih članov pa ne smemo vso skrb prepustiti posameznim klubom. To je delo za športne referente pri odborih združenj in oddelkov. Že ob začetku študijskega leta je treba resno začeti. Ne smemo dopustiti, da bi se športna dejavnost abiturientov ob vstopu na univerzo nehala. Zagotoviti je pa treba seveda tudi vse pogoje, da bomo res dosegli pri telesnovzgojnem delu na univerzi določen uspeh.

DUŠAN PETROVIČ

Tudi študentke se zanimajo za tenis

SKRIPTA in STROKOVNE KNJIGE

olajšajo študij, in sicer:

GRADBENIKOM:

Lapajne: Tabela za dimenzioniranje pravokotnih prerezov iz ojačanega betona

STROJNIKOM:

Struna: Motorji z notranjim izgorevanjem,
Vodni pogonski stroji
Strojnik: Isa. Tolerance in sozložja
Rant: Energetska ocenitev postopka fabrikacije sode

AGRONOMOM:

Sadar: Trave, Ključ za določevanje travnatih semen, detelje in plevela
Vovk: Nauk o kmetijskih tleh
Fakin: Splošna botanika
Janežič: Zaščita kmetijskih rastlin
Blejc: Kmetijska statistika

KEMIKOM:

Perpar: Vaje iz organske kemije, Organska kemija I, II
Premrl: Organska kemija
Nikitin: Kristalografija

VETERINARJEM:

Žibert: Veterinarstvo, Nekužne živalske bolezni
Lusičky: Prispevek k bioenergetiki glodalcev

Zahtevajte cenik skripta in Jubilejni katalog pri

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE
LJUBLJANA, Mestni trg 26

Nogometno prvenstvo zagrebške univerze

Postalo je že tradicionalno, da se vsako leto v jesen začnejo v Zagrebu tekme v nogometu za prvenstvo univerze. Letošnje tekme bodo študentje gledali na športnih igriščih zagrebške univerze ob Savi. Športni odbor je za to prvenstvo nabavil potrebne rekvizite, tako da bo prvenstvo potekalo v popolni nogometni opremi.

Boj za obstanek

Te dni se v Rogaški Slatini bije težak boj na šahovskih deskah za moštvena prvaka Jugoslavije v šahu. Na tem moštvenem prvenstvu sodeluje tudi naš študentski predstavnik LUSK-Olympia. Ker nastopa moštvo oslabljeno, brez inž. Gabrovška, bo moralo vložiti precej truda, da si zagotovi obstanek v družbi najboljših jugoslovanskih šahovskih ekip.

Rokometno prvenstvo v Beogradu

Čez nekaj dni se bo v Beogradu začelo rokometno prvenstvo univerze. Letošnje prvenstvo se bo odvijalo po liga sistemu. V A razredu sodeluje šest najmočnejših ekip in sicer: »Študentsko naselje«, »SASK«, »Strojnik«, »Medicinec«, »Električar« in »Zvezdara«. V B razredu pa tekmujejo moštva slabše kvalitete, ki jih je po številu osem. Na igrišču se obetajo zanimive borbe.

Olimpijska potnica odgovarja na 21 vprašanj Tribune

SREČNO POT!

NAŠA OLIMPIJSKA ODPRAVA SE JE UTABORILA V SPLITU, KJER ČAKA NA POTNE LISTE ZA POLET PREKO DVEH OCEANOV V MESTO OLIMPIJSKEGA OGNJA. TA ČETA OLIMPIJSKIH IZVOLJENCEV BRUSI MEČE V PRIPRAVAH ZA TEKMOVANJA V MELBOURNU. IN KO BO MALOŠTEVILNA JUGOSLOVANSKA ODPRAVA NAJBOLJŠIH ŠPORTNIKOV ZAPUSTILA EVROPSKO CELINO IN ODLETELA V ODDALJENO AVSTRALIJO, BOMO NESTRPNO ČAKALI VESTI O NJENEM PRISTANKU. ŠE VEČ. KER JE TO DRUŽINA ŠPORTNIH VELIKANOV, BOMO POZORNO SPREMLJALI VSAK NJIHOV NASTOP V TEŽKI MEDNARODNI SREDINI. IN NE BO LAHKO, KAJTI VROČA AVSTRALSKA TLA ZAHTEVAJO REDKIH PODVIGOV. ZATO SO NAŠI UPI NEDOLOČENI IN PRIČAKOVANJA TOLIKO BOLJ NEUČAKANA.

Med redkimi belimi vranami, ki jeseni zapuščajo mrzlo evropsko celino, je tudi ime Milene Usenikove, ki v jugoslovanski ženski atletiki pomeni pojem visokih atletskih sposobnosti in še boljših tekmovalnih rezultatov svetovne vrednosti. Ta odlična metalka krogle bo edina zastopala na olimpijskih igrah v Melbournu slovenske študentke - športnice. Športni vzpon Milene Usenikove je hiter, čeprav to ne pomeni, da je bil lahek in brez truda. V nekaj letih se je razvila v športnico svetovnega slovesa. Njeni letošnji rezultati jo postavljajo na 9. mesto v svetovni lestvici. Pred odhodom iz Ljubljane je preteklo nedeljo lahkoatletskemu občinstvu utrdila prepričanje, da na olimpiadi z njenim nastopom lahko pričakujejo dober uspeh. Zato ima odločitev za njeno udeležbo na olimpijskih igrah z metom krogle 14.81 metra v rokah zrelostni izpit.

Ko je ta odlična športnica in metalka krogle, ki študira na Inštitutu za telesno vzgojo v Ljubljani, pripravljala kovčke za Avstralijo, smo ji spotoma postavili nekaj vprašanj, na katere nam je zaradi pomanjkanja časa kratko in zgoščeno odgovorila. Kljub temu, da so njeni odgovori kratki in zgoščeni, izpovedujejo misli jasno in odkrito.

Začeli smo kot običajno s športno biografijo.

Rojstno leto načrtnega treninga in atletskih nastopov je 1955. Sposobnost in nadarjenost za met krogle je v njej odkril prof. Šturm, ki je od takrat naprej njen stalni trener in športni svetovalec. Za njene uspehe ima veliko zaslug. Spominja se, da je prvi met krogle izvedla zelo nespretno. Krogla je obležala na razdalji 10 m. Potem se je razdalja po cm večala, postopoma in s precej truda pa je dosegla najboljši letošnji rezultat 14.81 m.

Kaj pričakujete od Melbourna?

— Od olimpijskih iger pričakujem dvoje: odličen rezultat in dobro zastopati jugoslovansko atletiko. Dve želji, ki se medsebojno dopolnjujeta.

Povejte nam kaj študirate in zakaj ste se odločili za ta poklic?

— Obiskujem inštitut za telesno vzgojo. Vedno sem čutila posebno veselje do telesne vzgoje in športa. V športu sem našla poklicno zadovoljstvo.

S katerimi športi, razen atletike se še ukvarjate?

— Studij na šoli je tak, da gojimo vse športne panoge. Za lastno zabavo in veselje smučam in plavam. Pred tremi leti sem načrtno gojila tudi orodno telovadbo. Nastopila sem takrat v republiški telovadni vrsti. Nekaj časa sem pridno igrala tudi odbojko. Leta 1952 pa sem na srednješolskem prvenstvu Slovenije postavila rekord v metu krogle (3 kg težka krogla).

Ali se spominjate kakšnega športnega tekmovanja, ki ga posebno cenite?

— To so balkanske atletske igre l. 1955 v Carigradu. Carigrad je bil zame do takrat največje atletsko tekmovanje. Kroglo sem metala z izredno lahkoto in postala balkanska prvakinja. Za menoj je bila moja večna nasprotnica Kotluškova.

Kakšna je po vašem mnenju skrivnost športnih uspehov?

— Skrivnosti ni nobene. Samo stalen in vesten trening, nepremagljiva volja, samozavest, sposobnost in nadarjenost seveda.

Katere športne panoge so pri nas po vojni najbolj napredovale?

— To ne bo neka realna ocena in natančna primerjava. Na prvi pogled brez večjega in temeljitejšega razmišljanja: atletika, odbojka in košarka.

Kateri jugoslovanski lahkoatlet ali lahkoatletinja odhaja v Melbournu z najboljšimi izgledi?

— Vsi s precej enakimi.

Kdaj se mislite umakniti iz športnega življenja kot aktivna tekmovalka?

— Dveletna doba odkar gojim atletiko, je prekratka, da bi lahko odgovorila na to vprašanje. Mislim, da se ne bom umaknila od tekmovanja še lep čas. Ne bom pa seveda vse življenje tekmovala. Metalke pridejo v primerjavi s tekačicami v polno formo šele po nekaj letih vaje in izpopolnjevanja tehnike. In tehnika meta je moja Ahilova peta.

Ko se boste umaknili iz športnega življenja, nameravate pretrgati stik z atletiko popolnoma, ali pa se boste posvetili vzgoji mladih metalk krogle?

— Vsekakor se mislim posvetiti vzgoji mladih atletinj.

Kaj mislite o športu med študenti?

— Premalo množičen in premalo upoštevan je.

Kdo je po vašem mnenju najboljši jugoslovanski povojni športnik?

— Žarko Dolinar.

S katero tekmovalko ste imeli najtežjo borbo v dosedanjih tekmovanjih?

— S Kotluškovo imava zagrizeno borbo od prvega skupnega nastopa. Nekajkrat se mi je posrečilo, da sem ji ušla. Sicer pa jo zvesto spremljam kot senca.

Kako se počutite pred važnimi tekmovanji?

— Nervozna sem in nimam nikjer miru. Hladnokrvnost je za atletiko najboljša deviza.

Katero srečanje s športnikom ali športnico se vam je vtisnilo najglobljе v spomin?

— Letošnje srečanje z atletinjami in atleti v Bukarešti. Tekmovanja so se udeležili športniki iz 20 držav, med njimi tudi trije ameriški atleti.

Kateri narod ima po vašem mnenju najpravilnejši odnos do športa in največ športnih uspehov?

— Najboljši odnos do športa imajo Švedi, pravzaprav vsi skandinavski narodi, pa tudi njihovi športni uspehi ne zaostajajo. Z večjo tradicijo bi jih vzhodnoevropske države lahko dohitele.

Ali je nujno, če hoče biti dales kdo vrhunski športnik, da se posveti samo športu?

— Ni nujno.

Če bi odločali o udeležbi na olimpijskih igrah v Melbournu, katerega športnika oziroma športnico, bi še poslali, ki pa sedaj ne odhaja?

— Od atletinj Kaluševičevo, strelca Ježa in boksarje.

Kateri film, ki ste ga videli vam je bil najbolj všeč?

— Težko je izbrati enega. Med vrsto drugih spada v ta odgovor ameriški film »Prostor na soncu« po romanu »Ameriška tragedija« pisatelja Dreiserja.

Kateri film domače proizvodnje bi izbrali za najboljšega?

— Bosanski koprodukcijski film »Hanka«.

Kateri pisatelji so vam všeč in katera knjiga, ki ste jo prebrali je na vas najbolj vplivala?

— Pisatelji: Hemingway, Dickens, Tavčar, knjigi pa »Ameriška tragedija« in »Komu zvoni«.

Katero od umetnosti najraje spoznavate?

— Likovno.

Milena Usenikova in Maca Kregova na stadionu

USPEH ŠTUDENTSKE KOŠARKARSKE VRSTE V LETOŠNJEM DRŽ. PRVENSTVU

Mreže košev mirujejo

AŠK Olympia ima najboljšo obrambo v državi ● Vedno večje zanimanje za košarkarske tekme študentov ● Prvenstvo brez večjih disciplinskih prekrškov

Še preden je mraz pritisnil s pravo močjo, so se končale borbe pod koši. S kostanjev na igrišču pod Cekinovim gradom še ni odpadlo listje in že so košarkarji pospravili točke in si razdelili mesta v prvenstveni lestvici. Mreže košev mirujejo. Zmagoslavje slovenske košarke, posebno študentske košarke in našega predstavnika AŠK-Olympie nad uspešno končanim prvenstvom se ne more kar preko noči pozabiti. Uspeh je prodoren. Drugo mesto v zboru najboljših jugoslovanskih košarkarskih ekip pomeni ponoven vzpod tega nadarjenega in kvalitetnega mladega študentskega košarkarskega kluba. Drugi del prvenstva so študentje igrali v velikem stilu. Posebno se je vrsta Olympie odlikovala po učinkoviti, hitri in prodorni igri, ki je strla odpor tudi najboljših moštev. Košarka napreduje. Dokaz je dejstvo, da je Crvena zvezda po desetih letih nesporne vladavine zasedla v letošnjem državnem prvenstvu šele četrto mesto. Ne zato, ker je košarka Crvene zvezde nazadovala, ampak ker so jo ostale vrste v kvaliteti igre dohitele. Za napredek košarke imajo nemale zaslug ljubljanski košarkarji - študentje.

USODNI KOŠ PRED SODNIKOVIM ŽVIŽGOM

Najbolj razburljivo in napeto tekmo so naši košarkarji odigrali v tem prvenstvu z moštvom Partizana v drugem delu prvenstva v Beogradu. Na vseh ostalih tekmah v drugem delu prvenstva so imeli študentje toliko košev naskoka, da zmaga ni bila nikoli ogrožena. Na tej tekmi pa je Partizan vodil neprestano z nekoliko košev razlike. Deset sekund pred koncem so Beograjčani vodili še z dvema košema. V tem odločilnem trenutku so si AŠK-ovci priborili žogo in Kristančič je stekel na nasprotnikovo polovico, v teku pomeril na koš in žoga je zatresla mrežo. Rezultat je bil izenačen. Sodnik je odpiskal konec tekme še preden je žoga padla na tla. S to točko so si ljubljanski košarkarji zagotovili drugo mesto. Neposredni dvoboj s Partizanom se je končal ugodno za Olympio. Po tej tekmi so Ljubljančani lahko mirno čakali konca prvenstva.

NOVOROJENČKI ZNAJO IGRATI KOŠARKO

Letošnje državno prvenstvo pomeni za vrsto AŠK-Olympie zameno generacije. V drugem delu prvenstva so igrali s pomlajenim moštvom. Od starejših igralcev sta ostala po kaznovanju Müllerja samo še Kristančič in Škrjanc kot stebra nekdanjega AŠK. Udarno moč študentov predstavljajo sedaj mladi igralci, ki niso starejši od dvajset let. To je tisto pozitivno, kar daje razvoju košarke med študenti lepe izglede za bodočnost. Klub ima poleg tega največ igralcev v državi, ker za prvo moštvo redno trenira 18 košarkarjev.

Način igre študentov je moderen in odgovarja zahtevam sodobne košarke. Zaradi tega je bilo gledalcev v zadnjem letu vedno več. Že zdaj je čas, da razmislimo o razširitvi in preureditvi igrišča pod Cekinovim gradom, ki tak kakršen je, ne more sprejeti vseh gledalcev, ki bi želeli spremljati borbe v košarki. Letošnje prvenstvo so večkrat ostali za ograjo gledalci, ki niso mogli na igrišče, ker je bilo do zadnjega kotička zasedeno. Odlična zamisel, ki bi razčistila finančno krizo košarkarskih klubov, je izraba velesejmskih dvoran v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. S tem bi nastala priložnost, da košarkarsko prvenstvo prenesemo s poletne v zimsko sezono, kakor je običaj drugod po svetu. Ni nobenega dvoma, da bi prvenstvo v zimskem času privabilo še več gledalcev, ker je v tem času športnih prireditev manj, čas pa neprimerno bolj primeren. Dosegli bi lahko dvoje: več gledalcev in obogatitev košarke s tehničnimi novostmi.

Olympia ima veliko število nadarjenih in zelo mladih igralcev, ki so šele na začetku svojega razvoja. V klubu je včlanjenih preko 200 košarkarjev. Značilno je, kako s kvaliteto košarkarske igre raste tudi zanimanje za šport. Po uspelih tekmah AŠK-Olympie v Ljubljani so se študentje prihajali masovno prijavljat. Igra Olympie temelji na inteligentnih akcijah in duhovitih kombinacijah, obvladali so vrsto taktično različnih napadov, ki se menjavajo od skrajno hitrih protinapadov do počasne in naprej preračunane zavlačevalne igre. Zasnove takšni igri so dane že na treningu, oblikujejo pa napade na tekmah igralci sami po svoji duhovitosti in sposobnosti. Študentje so zgradili najboljšo obrambo v državi, saj so v prvenstvu sprejeli najmanjše šte-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Suhar, član teniške sekcije Olympie

noma rešen, ni z njim rešen tudi sam časopis. Sedaj se šele pokaže bolezenski značaj popravka. Časopis je tako rekoč obsojen na daljšo bolezensko krizo, brž ko se v njem pojavita eden ali dva popravka. Kajti neprimerno bolj kot pri bralcih se prebudi spričo tega pozornost sodelavcev. V njih se porodijo klice, ki polagoma povzroče pravi bolezenski stadij v življenju in razvoju časopisa. Morda še ne v prvi, toda gotovo se pojavi v drugi naslednji številki še en popravek ali celo dva ali trije in potem spet in spet novi v vrsti nadaljnjih številk. Vznemirjena fantazija sodelavcev se je ob usodnem pojavu prvega popravka naravnost nevrotično spustila na lov za pomotami. Sodelavcev se polašča vročičnost in z napeto ostrino, ki je neprimerno večja kot navadno, zasledujejo tisk svojih prispevkov, pri čemer se jim v razpaljeni zavesti porajajo cele vizije samih popravkov. Epidemija v časopisu je izbruhnila in se ne umiri, dokler niso številni in obilni popravki potolažili vrsto razburjenih avtorjev. Ko je kriza minila, pride do stanja, v katerem popravki sploh niso več sestavni del naše vsebine. Toda to stanje je začasno in kratkotrajno, kakor je začasno zdravje in sploh življenje organizmov. Kljub temu priča prav to umirjeno stanje, da imajo popravki ne samo važno vlogo nasproti sodelavcem — prav tako kakor kazala — pač pa tudi pomembno funkcijo pri realizaciji vsebine časopisja. Bolezen, kakor človeka, nekako očisti in prerodi tudi časopis. V stadiju popravkov se iz nas izločijo številne snovi in naplavine, ki so posledica pomanjkljivosti v izumu Johanna Gutenberga in nič manj tudi aksioma, ki mu pravite ljudje: Errare humanum est. To izločanje je važno za prihodnost, in ko bolezen preide, se zdi, kakor da smo se ponovno olepšali in spet enkrat dozoreli, za kar pa so potrebna tudi nekatera druga znamenja. Časopisi namreč zmerom zorimo in se ne smemo starati; starost nas dosti hitreje in zanesljiveje pokonča, kakor vas, ljudi. Tudi s popravki smo torej časopisi nosilci pravega humanizma, dasiravno ne samo nasproti sodelavcem in bodočnosti, marveč tudi nasproti samim sebi. In znano je, da hoče biti humanizem, če je iskren, zmerom vseobči in ne namenjen samo posameznikom.

V tem je skupna lastnost in najvišja motivacija vseh treh svojevrstnih in izjemnih sestavin časopisa: reklame, kazal in popravkov. V njih se odraža humanistična nota, ki ste nam jo vcepili ljudje, ko ste nas izumili. Z njimi služimo prav tako vašim idejam in vašim potrebam, kot z ostalimi elementi. Čeprav vsebinsko niso vsi trije toliko važni, pa so pomembni in nujni po tej funkciji in po svoji strukturni vlogi, po vlogi, ki jo imajo in vrše v strukturi časopisa. Zaradi tega imajo in bodo zmerom ohranili ugledno in znatno mesto v okviru naše vsebine, v okviru časopisov, v tem je njihova eksistenčna upravičenost in logična neogibnost.

VJK

S olezalnega tečaja PD Univerza

REPORTAŽA IZ ŠVICE

Dežela TIK-TAK

Švica. Dežela ur, gorskih jezer in svetovno znanih gorskih letovišč. Dežela brez vojske in brez vojn. To so bili vtisi, ki sem si jih nabral o Švici že v domovini.

Vrtoglave brzine v prometu, v izložbah blesk visokega standarda — pač zahod. Ljudje so prijazni in neposredni. Vsak drugi švicar kadi cigaro ali pipo. Seveda še to: dežela je res čudovita. To so pa bili moji prvi vtisi v Švici.

Potoval sem z vlakom in ne na klasični način vseh reportaž o inozemstvu — avtostopom. Torej o švicarskih šoferjih ne vem ničesar. Prepričan pa sem, da bi se tudi ti ne pogovarjali z menoj drugače kot vsi ostali Švicarji:

»A, iz Jugoslavije? V Jugoslaviji je slabo, kajne? Tito, komunisti...« Debatirajo povprečni Švicarji neradi, oni imajo svoje prepričanje. Vendar so z zanimanjem poslušali moje razlaganje, da v Jugoslaviji še zdaleč ni tako slabo kot se bere v njihovih konservativnih in katoliških časopisih.

Čisto drugače je z ženskami. Švica je patriarhalna dežela, dežela »lepega starega reda«. Žena bodi možu pokorna, ne vtikaj se v javne zadeve itd. Vendar tudi v ta starinski svet vdirajo nove ideje. Toda to je vse »kuga človeku pogubnega materializma in delo Satanovo«, in Švicarski pridiganji imajo polne roke dela z zatiranjem in omejevanjem takih strahot. Zato so se Švicarke tudi vedno pogovarjale o Jugoslaviji le s turističnega vidika: Mnogo jih je že bilo v Opatiji, Ljubljani, Dubrovniku. Prodajalka v neki trgovini v Luzernu je naju s prijateljem takoj spoznala po govorici. Med bivanjem v Sloveniji in Dubrovniku se je naučila celo nekaj besed.

Švicarji se imajo za zelo dobrovoljen narod. Radi se smejijo in radi se šalijo. Toda ob marsikaterem njihovem vicu sem se moral bolj smejati tistemu, ki se je vicu smejal kakor pa vicu samem.

Imajo se tudi za narod lastovk. Ob lastovkah se kar raznežijo.

Bolestno ponosni so na vse, kar je švicarskega. Zelo so navdušeni za proslave jubilejev raznih deželnih godb, šol, društev itd. Takih proslav, posebno če so kolikor toliko pomembne, se lotijo z veliko resnostjo in prizadevnostjo in tudi s precejšnjim smislom za originalnost. Seveda pa v večini primerov taka proslava ne izgleda nič drugače kot so izgledale podobne proslave pri nas pod ranjko Avstrijo: ne manjka belo oblečenih deklic in deklet, navdušenih domoljubnih resnic, božjih blagoslovov itd.

Videl sem, kako so proslavili 75-letnico železnic v Beromünstru. Začelo se je s sprevodi meščanov in kmetov v starinskih nošah iz časov, ko je bila zgrajena železnica, s starimi kočijami, s starim biciklom z ogromnim sprednjim kolesom, z norčijami Ullenspieglov, švicarskih narodnih norčkov itd. Potem se je ob bučnem igranju dveh godb pripeljal takšen vlakec, kakršen se je pripeljal pred petinsedemdesetimi leti; sledili so govori in pozdravi, končno pa se je proslavljanje preneslo k mizam, ki so jih krčmarji zaradi pomankanja prostora razpostavili kar po trgu.

Švicarska ljudska beseda (v nemškem delu Švice) je »heib« ali tudi »keib«. Pomeni vse, da se uporabljati kot samostalnik, pridevnik, glagol ali prislov in njej se morajo Švicarji zahvaliti, da tako malo preklinjajo. Vsaka peta beseda v govoru pristnega Švicara bo sigurno »heib«. Pravijo, da je nastala po imenu holandskega nogometaša Van Keyba, ki je baje lani igral na mednarodni nogometni tekmi Švica : Nizozemska. Toda kdo jim to verjame: To je le vic kateremu se pa seveda vsi zelo smejijo in so nanj zelo ponosni.

Švicarji nimajo pojma o tem, kaj je vojna, saj je niso imeli že sto let. Vendar je kljub temu to strahotno militaristična dežela. Vsako nedeljo je kje kašno strelsko tekmovanje, vsakih štirinajst dni pa kakšno tekmovanje v različnih vojaških mnogobojih za rekrute, podoficirje, kadete itd. Ko sem se zanimal za njihovo vojsko in jih tudi vprašal, kako to, da Hitler ni napadel Švice, so mi rekli, da se je bal njihovih gora in njihovih topov(!)

Takšni so: vedno dobre volje, ker so glede humorja v vseh pogledih zelo skromni, in ponosni, ker oni tako pravijo našemu »važni«. Drugače pa kar simpa-

Poskus razlage »čitalniškega reda« na ekonomski fakulteti

Nova magna carta

ali hipertrophia bibliotekalitis

Nek starejši študent ekonomije je izjavil, ko so ga vprašali, zakaj ne študira v ekonomski čitalnici, da bi rabil dva semestra, preden bi preštudiral poslovanje te kulturne ustanove. Pred kratkim je bil objavljen podroben čitalniški red, ki do potankosti razčleni pravice in dolžnosti »čitalničarjev«. Čeprav je pravilnik izdelala spretna in iznajdljiva roka, je vendar opaziti vnjem še precej praznin. Posamezne določbe so zelo splošne in manjkajo podrobnejši in natančnejši predpisi. V splošni razpravi so študentje izdelali dopolnilne določbe, ki bi jih bilo treba naknadno vnesti v čitalniški red, čeprav ta že velja. Prinašamo v skrajšani obliki te dopolnitve, že formulirane in prirejene po vzorcu »čitalniškega reda«.

AD 1. Kršenje predpisa o prestopu praga čitalnice naj se določi s sankcijo. Tako bi se ustrezajoča določba o popravku pravilno glasila takole: Kdor v plašču, s klobukom, galošami, dežnikom, aktovko ali kakšnim podobnim predmetom prestopi prag čitalnice, se kaznuje s smrtno kaznijo na električnem stolu. Predmeti kaznivega prestopka se odvzamejo in postanejo čitalniška last.

AD 2. V enaki meri je treba varovati notranji red v čitalnici. Zato naj se v posebni točki obdela to področje na naslednji način: zoper vsakega, ki škripa s stolom in s takšnim ravnanjem spravi precejšnjo število čitalničarjev ob spanje, se naj uvede postopek pri sodniku za prekrške zaradi kalitve nočnega miru. Poskus je kazniv.

AD 3. Popolnoma neobdelani so v »Čitalniškem redu« primeri prinašanja alkoholnih pijač v čitalnico. Prepove naj se v čitalnici vsako točenje in nalivanje alkohola, če ni predpisano od zdravnika za zdravstvene namene.

AD 4. Glede mrčesa, ki moti čitalniški mir v »Čitalniškem redu« tudi ni nobenih predpisov. Zato predlagamo, da se razpišejo visoke nagrade za tiste, ki ulovijo žive ali mrtve predstavnike mrčesnih skupin.

AD 5. Predpisi o oblačilih so skrajno pomanjkljivi, čeprav je ta stvar za normalno poslovanje čitalnice velikega pomena. Predlogov je več. Nekateri predlagajo, da dekleta, ki obiskujejo čitalnice, ne bi smela nositi več kot tri dni starega perila. Za kontrolo bi bil pooblaščen knjižničar. Podrobnejši pravilnik pregledov in kdaj bi ti pregledi bili, bi izdelal čitalniški odbor. Drugi pa smatrajo, da bi čitalniški odbor s pomočjo industrije in gospodarskih podjetij nabavil za čitalničarje potrebno delovno obleko. Pred odhodom v čitalnico bi se vsak obiskovalec najprej okopal, porezal nohte, obril, počesal in oblekel delovno obleko. Lastna obleka bi se mu medtem prezračila. Za to bi skrbel garderober.

AD 6. Največja pomanjkljivost »Čitalniškega reda« je v tem, da ne predpisuje pogojev za pridobitev čitalniške članske izkaznice. Po mnenju, ki prevladuje, bi za izstavitev članske izkaznice morali študenti predložiti: potrdilo o vpisu, potrdilo o opravljenih izpitih, potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o nekaznovanju, potrdilo, da prosilec ni v preiskavi, svečano izjavo, da prostovoljno vstopa v čitalnico, rojstni list, potrdilo o vpisu v državljansko knjigo in stalnem prebivališču, svečano izjavo dveh polnoletnih državljanov, da prosilec ne podčrtava knjig, ne kopira slik in zemljevidov z oljnatim papirjem, ne viha strani in ne dela madežev s črnilom, kratek življenjepis in izjavo dveh prič, da je prosilec pismen in zna brati.

AD 7. Šibka je tudi točka, ki govori o odnosu do čitalniške imovine. Iz obstoječih predpisov namreč ni razvidno, da se mize, stoli, električna napeljava in knjižne omare lahko izposojajo, če služijo za poglobljen ekonomski študij. Vsa na dom izposojena dela je treba vrniti ob predpisanem roku, drugače se posojilo kvalificira kot grabež. Kdaj si je dovoljeno iz knjižnice izposoditi kakšno dekle, odloča knjižničar-izposojevalec, ki vodi ustrezno evidenco v posebnem delovniku.

»Po vsem tem bom menda lahko vstopil v čitalnico?«

Pozdrav »stare bajte« s taborjenja

Drobtine smeha v drobnogledu

Beograd gotovo ni velemesto zato, ker v najbolj zakotni in umazani krčmi pečejo ševapčiče po osemdeset dinarjev za porcijo, pred njo pa stojijo štirinajstletni pobalini, ki prodajajo bučne koščice za vsako priložnost: za kino, nogometno tekmo in ples, ampak morda zato, ker ima nad 48.000 študentov, ki se v prostem času pogovarjajo o tem, kaj je Mitič mislil, ko je z daljave 20 metrov dosegel zmagoviti gol. In te pogovore o nogometu slišiš povsod, na koncertu, v gledališču, po radiu, na predavanjih, profesorji pripovedujejo svoja znanstvena zapaženja o nogometnih tekmah in celo pri vsakem obroku jedi moraš užiti kakšen vitamin iz nogometne problematike. Beograjski študent živi z nogometom v enaki meri kot s svojimi izpiti in vajami na fakulteti.

Štirje dnevi, kolikor je trajal kongres v Beogradu, so prekratki, da bi človek nabral več kot drobtine. Toda življenje je tako, da drobtine smeha pušča na vseh geografskih širinah in jih tudi velemestni golobi ne marajo pozobati.

Harvej zaspi na svetišču

Vožnja skozi enolično Posavino in ravninski Srem utrdi človeka. Zavore in kolesa ropotajo in to je pravzaprav vse, kar v tej ravnini odmeva. Če si utrujen, zaspiš. Toda samo tisti, ki v vlaku lahko zadremlje. Ostali se premetavajo po lesenih ali polivinilskih sedežih.

Po prihodu v Beograd je odšla skupina slovenskih študentov-delegatov na tretjem kongresu na večerjo v restavracijo »Jadran«. Med njimi je bil tudi Harvey, ki ga je vožnja do Broda tako utrudila, da je v Vinkovcih moral iskati tolažbe pri pristni srbski slivovki. Večerja je bila velemestna. Toda tudi utrujenost je napravila svoje. Harvey se je za trenutek opravičil in odšel neznano kam. Ko ga po polurni odsotnosti ni bilo nazaj, je začelo fante skrbeti. Odločili so, da ga poiščejo. Kmalu so ga našli za zaprtimi vrati z označbo »Za gospode« v pravem spalnem razpoloženju, ki se je tudi glasovno manifestiralo.

— Harvey, zbudi se, v restavraciji imaš neplačan račun! Ta račun ga je tako predramil, da pozneje lep čas ni mogel zaspati, niti ponoči.

Neke deževne noči v oktobru

Zadnji dan kongresa je bila za zvečer predvidena »veselica boljšega tipa« za vse delegate. Pozni gosti imajo po navadi smolo. Vse sobe v Domu JLA so bile zasedene z domačini, zunaj pa je čakala še truma delegatov. Del slovenskih študentov si je poiskal zabave drugod. Ko so se kmalu po polnoči vračali v študentski dom, kjer so prenočevali, so se pomotoma zapeljali s trolejbusom dve postaji predaleč. To jih je zmedlo in zgubili so prisotnost duha. Začeli so tavati po Beogradu. Medtem pa je dež padal, padal. Na ulicah zaradi dežja ni bilo nikogar. Hodili so brez postanka v popolnoma nasprotno smer. Šele proti jutru so s pomočjo miličnikov našli svoje prebivališče. Premočeni do kože, seveda.

Zopet noč, to pot predolga

Preden je začel poročevalec komisije za pouk in študijska vprašanja brati pred plenumom kongresa zaključke, se je opravičil zaradi stilističnih in slovničnih napak, ker je zaključke pisal ponoči.

Toda stvar ni bila v tem. Njegovi zaključki so bili v bistvu nov referat.

Ko je po 50 minutah branja končal s svojimi zaključki, je delegat, ki ni mogel prenesti dolžine njegovega poročanja, dejal: »Drugič moramo imeti kongres v juliju. Takrat so noči krajše.«

Praznine v glavi

Pri glasovanju o spremembi statuta je nek delegat glasoval proti enemu členu spremenjenega statuta. Glasovali so najprej o posameznih členih. Ko ga je nekdo iz delovnega predsedstva vprašal, zakaj je glasoval proti, je obrazložil:

— Glasao sam protiv jer ima praznina u glavi.

Mednarodni nemir

Ves čas zasedanja komisije za mednarodna vprašanja je bil v amfiteatru IV. velik nemir. Poročevalec komisije, ki je vodil delo, ni zahteval tišine. Delu komisije za mednarodna vprašanja so namreč prisostvovali vsi tuji gostje, ki so s pomočjo prevajalcev sledili razpravi. Ko je nekdo govoril, recimo srbohrvaško, so v dvorani hkrati prevajali njegove besede v 7 do 10 tujih jezikov.

Pozabljeno darilo

— Na koncu mi dovolite, da svoj govor končam smešno — je dejal predsednik francoske nacionalne unije študentov Michel de la Fourniere. V dvorani je zavladala radovednost.

Simpatični Francoz je do takrat zelo resno razpravljal o problemih mednarodnega študentskega sodelovanja, zato je bilo zanimivo, kakšen bo ta njegov humor.

— Za vas imam namreč majhno darilo, toda na žalost sem ga pozabil. Samo... na vso srečo ne doma, ampak v hotelu — je končal.

Naslednji dan je M. Fourniere predal delovnemu predsedstvu zbirko plošč francoskih šanson.

Zdravje, skromnost in uspeh

»Biti zdrav, dobro se učiti in delati vestno — to je cilj kitajskih študentov« — je dejal v svojem pozdravnem govoru Cung Ti Lin, predstavnik kitajskih študentov. Njegove besede v kitajščini, je prevajal na kongresu v srbohrvaščini znani kitajski študent Si. Si je skupaj s štirimi tovariši prišel točno pred enim letom na beograjsko univerzo, kjer študira jezik in kulturo. Njihov primer dokazuje, da je Linova formulacija cilja kitajskih študentov točna in dobra. V pičlem letu so se Kitajci naučili srbohrvaščine tako dobro, da obvladajo pogovorni jezik, kar ni lahko stvar.

Obvestilo

Vse, katere zanimajo narodni plesi in običaji, opozarja odbor akademske folklorno — plesne skupine »France Marolt« na sprejem novih članov. Prijave bomo sprejemali vsak dan do 29. oktobra od 12 — 14 ure v klubskih prostorih na Miklošičevi 5/a.

Vnaprej opozarjamo na avdicijo, pri kateri se bo strokovno vodstvo skupine oziralo na

1. **posluh in pevske sposobnosti posameznikov;**
2. **smisel za ritem;**
3. **višino (dekleta okrog 167 cm, fantje 179 cm).**

Posebej zaželeni so študentje, ki znajo tamburaške instrumente oziroma ki bi imeli veselje, naučiti se igranja.

Mreže košev mirujejo

(Nadaljevanje s 5. strani)

vilo košev od vseh moštev. Stebri njihove obrambe so igralci Dermastia, Danev in Brišnik.

OSVETA PROTI CRVENI ZVEZDI

Vprašali smo trenerja Olympie in večletnega državnega reprezentanta Kristančiča, katero zmago najbolj ceni. Brez obotavljanja je izjavil, da sta mu tekmi in zmagi nad nekdanjim absolutnim državnim prvakom najdražji. To sta bili za igralce obenem najtežji tekmi. Zmagali so na obeh frontah, v Ljubljani in Beogradu, obakrat povsem zasluženo. O najlepši košarki in najbolj zreli igri je že težje govoriti. V prvenstvu za trenerja Olympie ni bilo tekme, na kateri bi bil z igro svojega moštva popolnoma zadovoljen. So pa na več tekmah taktično odlično zaigrali. Igre so bile sicer lepe in tekme razburljive, toda študentje lahko po njegovem mnenju še bolje igrajo.

Vzroke za uspeh študentov v letošnjem državnem prvenstvu moramo iskati v zrelosti in vrednosti igralcev. V klubu, kjer vlada tovarištvo, disciplina, redne priprave, izbira igralcev in volja do zmage, uspehi ne morejo izostati. Vse te športne vrline ljubljanski študentje načrtno vzgajajo. Tudi svojih nasprotnikov niso podcenjevali. Z vsakim so igrali tako, kot je bilo potrebno. Domačega igrišča v drugem delu tekmovanja niso zapustili nikoli poraženi. Svoje nasprotnike so zmleli kakor zrno med mlinskimi kamni in jim natresli do 20 košev razlike. Taktiko svoje igre so z dobrim poznavanjem prilagodili tako, da so z vsakim nasprotnikom igrali na enakopravni osnovi. Pohvaliti moramo tudi izredno borbenost v drugem delu tekmovanja in učinkovito igro. Tako se bori za barve svojega kluba!

TRIBUNA, list študentov ljubljanske univerze.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva cesta 5a, telefon 31-102. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Janko Popovič, študent prava. — Tekoči račun Narodne banke 60-PB-1-Z-567. — Letna naročnina 200 din. — Rokopisov ne vračamo. — Tisk Časopisno založniškega podjetja »Slovenski poročevalec«.

»ELEKTRO«

NOVO MESTO
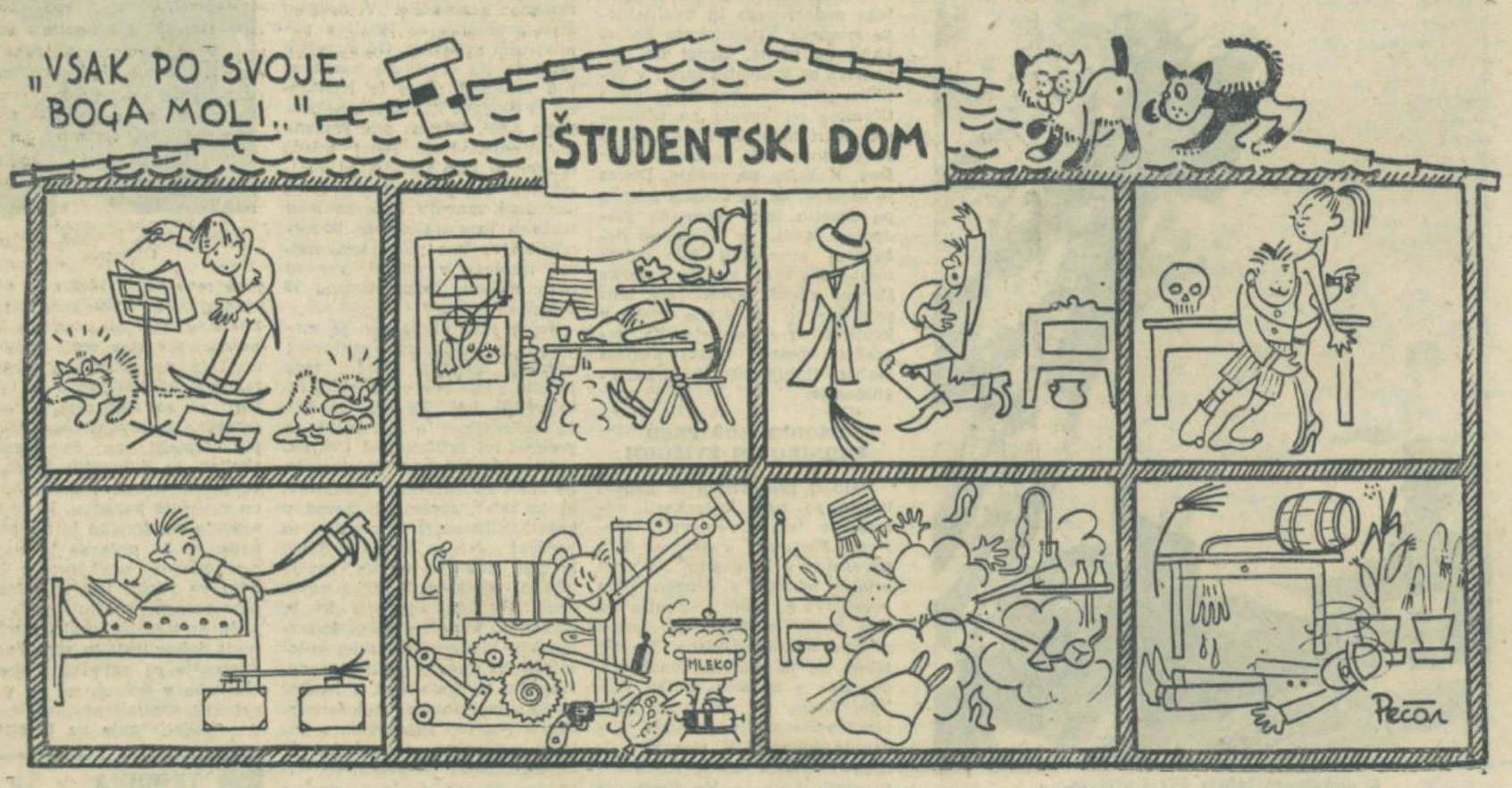
čestita ob občinskem prazniku
Novo mesto 29. X. 1956